

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2013 m. sausio 17 d.¹

Byla C-583/11 P

**Inuit Tapiriit Kanatami ir kt.
prieš
Europos Parlamentą
ir**

Europos Sąjungos Tarybą

„Apeliacinis skundas — Reglamentas (EB) Nr. 1007/2009 — Prekyba produktais iš ruonių — Draudimas pateikti į Europos Sąjungos rinką — Išimtys inuitų bendruomenėms — Fizinė ir juridinė asmenų teisė pareikšti ieškinį pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą — Sąvoka „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ ir jos atskyrimas nuo „įstatymo galią turinčio teisės akto“ — Tiesioginės ar konkrečios sąsajos nebuvimas“

I – Įžanga

1. Pavienių asmenų galimybės kreiptis į teismą dėl bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktų nuo seno yra vienas labiausiai ginčijamų Europos teisės klausimų. Pradėdamas Sprendimu *Plaumann*² Teisingumo Teismas suformavo nusistovėjusią praktiką, iš pradžių susijusią su E(E)B sutarties 173 straipsniu, vėliau – su EB 230 straipsniu; pagal šią praktiką fizinių ir juridinių asmenų teisė tiesiogiai pareikšti ieškinį aiškinama palyginti siaurai. Šios praktikos Teisingumo Teismas, nepaisydamas kritikos, laikėsi iki pat šių dienų, pirmiausia ją patvirtinęs Sprendimuose *Unión de Pequeños Agricultores*³ ir *Jégo-Quéré*⁴.

2. Be kita ko, ir, reaguojant į šią teismo praktiką, 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojusioje Lisabonos sutartyje pavienių asmenų teisė pareikšti ieškinį buvo reglamentuota naujai. Šiai sutarčiai įsigaliojus, pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą kiekvienas fizinis ir juridinis asmuo taip pat gali pareikšti ieškinį dėl „reglamentuojančio [reglamentuojamojo] pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių“.

3. Iki šiol smarkiai ginčijamasi dėl to, kiek šia nuostata buvo išplėsta pavienių asmenų teisė reikšti ieškinius. Šiame apeliaciniame procese Teisingumo Teismo prašoma išspręsti būtent šį klausimą, be kita ko, ir pareiškiant nuomonę dėl sąvokos „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ aiškinimo⁵. Tam pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų kategorijai galima priskirti ir įstatymo galią turinčius Europos Sąjungos teisės aktus.

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — 1963 m. liepos 15 d. Sprendimas *Plaumann prieš Komisiją* (25/62, Rink. p. 213).

3 — 2002 m. liepos 25 d. Sprendimas *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (C-50/00 P, Rink. p. I-6677).

4 — 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Komisija prieš Jégo-Quéré* (C-263/02 P, Rink. p. I-3425).

5 — *Įgyvendinančias priemones*, į kurias taip pat daroma nuoroda SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, Teisingumo Teismas nagrinės byloje C-274/12 P (*Telefónica prieš Komisiją*).

4. Šis ginčas kilo dėl Reglamento (EB) Nr. 1007/2009 dėl prekybos produktais iš ruonių, kurių Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba priėmė 2009 m. rugsėjo 16 d.⁶ Šiuo reglamentu ES vidaus rinkoje buvo įvestas draudimas pateikti į rinką produktus iš ruonių, dėl kurio *Inuit Tapiriit Kanatami*, atstovaujanti Kanados inuitų⁷ interesams, ir kiti suinteresuoti asmenys, visų pirma produktų iš ruonių gamintojai ir prekybininkai, kreipėsi į Sąjungos teismus.

5. Pirmojoje instancijoje *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitus ieškovus lydėjo nesėkmė. Jų ieškinį dėl panaikinimo Europos Sąjungos Bendrasis Teismas 2011 m. rugsėjo 6 d. nutartimi⁸ (toliau – skundžiama nutartis) atmetė kaip nepriimtina. Motyvuodamas Bendrasis Teismas, be kita ko, nurodė, kad Reglamentas Nr. 1007/2009 – tai įstatymo galią turintis teisės aktas, kuris negali būti laikomas reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktu, kaip jis suprantamas pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą. Šią nutartį *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti ieškovai (toliau – apeliantai) – išskyrus vieną⁹ – apskundė šiuo apeliaciniu skundu.

II – Sąjungos teisės nuostatos, reglamentuojančios produktų iš ruonių pateikimą į rinką

6. Produktų iš ruonių pateikimas į ES vidaus rinką iš dalies reglamentuojamas Parlamento ir Tarybos 2009 m. priimtame pagrindiniame reglamente (Reglamentas Nr. 1007/2009), iš dalies – 2010 m. Komisijos priimtame įgyvendinimo reglamente (Reglamentas Nr. 737/2010). Ginčas šiame procese vyksta tik dėl to, ar *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai turėjo teisę pareikšti ieškinį dėl pagrindinio reglamento, o dėl įgyvendinimo reglamento minėtos šalys yra pateikusios atskirą ieškinį, kurį Bendrasis Teismas dar nagrinėja¹⁰.

A – Pagrindinis reglamentas (Reglamentas Nr. 1007/2009)

7. Reglamento Nr. 1007/2009 dalykas 1 straipsnyje apibrėžiamas taip:

„Šiame reglamente nustatomos suderintos taisyklės, susijusios su produktų iš ruonių pateikimu į rinką.“

8. Pagal Reglamento Nr. 1007/2009 3 straipsnį taikomos šios produktų iš ruonių „pateikimo į rinką sąlygos“:

„1. Pateikti į rinką produktus iš ruonių leidžiama tik tada, kai jie pagaminti iš ruonių, kuriuos tradiciškai medžioja inuitų ir kitos čiabuvių bendruomenės pragyvenimo tikslais. Šios sąlygos taikomos importuojamiems produktams jų importo metu ar importo vietoje.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies:

- a) importuoti produktus iš ruonių leidžiama ir tais atvejais, kai importas yra atsitiktinis ir importuojamos tik keliautojų arba jų šeimos narių asmeninėms reikmėms naudojamos prekės. Tokių prekių pobūdis ir kiekis neturi turėti požymių, rodančių, kad jos importuojamos komerciniais tikslais;

6 – 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1007/2009 dėl prekybos produktais iš ruonių (OL L 286, p. 36).

7 – Inuitai yra čiabuvių tauta, daugiausia gyvenanti Centrinės ir Šiaurės Rytų Kanados, Aliaskos, Grenlandijos bei Rusijos Arkties ir Subarkties regionuose. Šnekamosios kalbos žodžiu *eskimas (-ai)* vadinami ne tik inuitai, bet ir kitos arkties regiono tautos.

8 – 2011 m. rugsėjo 6 d. Bendrojo Teismo nutartis *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą* (T-18/10, Rink. p. II-5599).

9 – Efstathios Andreas Agathos pirmojoje instancijoje buvo vienas iš ieškovų, tačiau pareiškiant šį apeliacinį skundą neprisidėjo.

10 – Bendrajame Teisme nagrinėjama byla *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. prieš Komisiją* (T-526/10).

- b) pateikti į rinką taip pat leidžiama produktus iš ruonių, kurie gaunami kaip šalutiniai produktai vykdant nacionaliniais teisės aktais reguliuojamą medžioklę siekiant vienintelio tikslo – užtikrinti tvarų jūrų išteklių valdymą. Toks pateikimas į rinką leidžiamas tik tada, kai nesiekama pelno. Produktų iš ruonių pobūdis ir kiekis neturi turėti požymių, rodančių, kad jie pateikiami į rinką komerciniais tikslais.

Šios dalies taikymas neturi trukdyti siekti šio reglamento tikslo.

3. Komisija pagal <...> valdymo procedūrą parengia technines rekomendacines pastabas, kuriose pateikiamas Kombinuotosios nomenklatūros kodų, kurie gali būti susiję su produktais iš ruonių, kuriems taikomas šis straipsnis, orientacinis sąrašas.

4. Nedarant poveikio 3 daliai, šio straipsnio įgyvendinimo priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal <...> reguliavimo procedūrą su tikrinimu.“

9. Be to, Reglamento Nr. 1007/2009 2 straipsnio 4 punkte pateikiama ši sąvokos „inuitai“ apibrėžtis:

„inuitai – inuitų teritorijos, būtent, arktinių ir subarktinių vietovių, kuriose šiuo metu ar tradiciškai inuitai turi čiabuvių teises ir interesus, vietiniai gyventojai, inuitų pripažįstami jų bendruomenės nariais, ir kuriems priklauso inupiatai, jupikai (Aliaska), inuitai, inuvialuitai (Kanada), grenlandai (Grenlandija) ir jupikai (Rusija).“

B – *Įgyvendinimo reglamentas (Reglamentas Nr. 737/2010)*

10. Remdamasi Reglamento Nr. 1007/2009 3 straipsnio 4 dalimi, Komisija 2010 m. rugpjūčio 10 d. priėmė Reglamentą (ES) Nr. 737/2010¹¹ (toliau – Įgyvendinimo reglamentas), kuriuo nustatė prekybos produktais iš ruonių įgyvendinimo taisyklės.

11. Reglamento Nr. 737/2010 1 straipsnyje nustatyta:

„Šiuo reglamentu nustatomos išsamios produktų iš ruonių pateikimo į rinką pagal Reglamento (EB) Nr. 1007/2009 3 straipsnį taisyklės.“

12. Reglamento Nr. 737/2010 3 straipsnyje nustatytos sąlygos, kuriomis galima pateikti į rinką produktus iš ruonių, sumedžiotų inuitų arba kitų čiabuvių bendruomenių.

13. Reglamento Nr. 737/2010 4 straipsnyje nustatyta, kokiomis sąlygomis produktai iš ruonių gali būti importuojami asmeniniam keliautojų ar jų šeimų naudojimui.

14. Galiausiai Reglamento Nr. 737/2010 5 straipsnyje reglamentuojama, kokiomis sąlygomis į rinką gali būti pateikiami produktai iš ruonių, gauti valdant jūrų išteklius.

11 — 2010 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 737/2010, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1007/2009 dėl prekybos produktais iš ruonių įgyvendinimo taisyklės (OL L 216, p. 1).

III – Procesas Teisingumo Teisme

15. 2011 m. lapkričio 21 d. *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai pateikė šį apeliacinį skundą. Jie prašo:

- panaikinti skundžiamą Bendrojo Teismo nutartį ir pripažinti ieškinį dėl panaikinimo priimtiniu, jei Teisingumo Teismas nuspręs, kad yra visos aplinkybės, kuriomis remiantis galima nuspręsti, ar ieškinys dėl ginčijamo reglamento panaikinimo priimtinas,
- nepatenkinus šio reikalavimo, panaikinti skundžiamą nutartį ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui,
- įpareigoti Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą padengti apeliančių bylinėjimosi išlaidas,
- įpareigoti Europos Komisiją ir Nyderlandų Karalystę padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

16. Parlamentas prašo:

- atmesti apeliacinį skundą ir
- priteisti iš apeliančių bylinėjimosi išlaidas.

17. Taryba prašo:

- atmesti apeliacinį skundą ir
- priteisti iš apeliančių solidariai atlyginti bylinėjimosi išlaidas.

18. Komisija, dar pirmojoje instancijoje įstojusi į bylą Parlamento ir Tarybos pusėje, prašo Teisingumo Teismo apeliacinį skundą atmesti ir priteisti iš apeliančių atlyginti bylinėjimosi išlaidas.

19. Nyderlandų Karalystė, kuri pirmojoje instancijoje taip pat buvo įstojusi į bylą Parlamento ir Tarybos pusėje, Teisingumo Teisme vykusiame procese nedalyvavo.

20. Apeliacinis skundas Teisingumo Teisme buvo nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka; 2012 m. lapkričio 20 d. taip pat surengtas teismo posėdis.

IV – Vertinimas

21. Fizinių ir juridinių asmenų teisės pareikšti ieškinį, reglamentuotos SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje, aiškinimas ir taikymas yra labai svarbūs užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą. Tačiau ši teisė vaidina esminį vaidmenį ir atskiriant Sąjungos teismų bei nacionalinių teismų kompetencijas ir uždavinius. Apskritai negalima nuvertinti jos reikšmės teisių gynimo priemonių sistemoje, įtvirtintoje Europos Sąjungos sutartyse.

22. Visi šio apeliacinio proceso dalyviai sutinka, kad fizinių ir juridinių asmenų teisė pareikšti ieškinį SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa buvo išplėsta. Tačiau jie ginčijasi dėl šios teisės išplėtimo masto. Atitinkamai šalys laikosi labai skirtingų nuomonių, kaip turi būti aiškinama SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa.

23. Procese dalyvaujančios Sąjungos institucijos – Parlamentas, Taryba ir Komisija – sutartinai ir iš esmės tais pačiais argumentais gina skundžiamą Bendrojo Teismo nutartį, o apeliantai laikosi visiškai priešingos pozicijos ir mano, kad Bendrasis Teismas per siaurai aiškino SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą ir taip nesilaikė veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimų.

24. Konkrečiai kalbant, apeliantai, nesutikdami su Bendrojo Teismo nutartimi, apeliaciniame skunde pateikia iš viso tris pagrindus, kurių pirmasis skirtas SESV 263 straipsnio ketvirtai pastraipai apskritai (žr. A skirsnį), antrasis – pagrindinei teisei į veiksmingą teisminę gynybą (žr. B skirsnį), o trečiasis – klausimui, ar Bendrasis Teismas pirmojoje instancijoje teisingai suprato apeliančių argumentus (žr. C skirsnį).

A – Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas

25. Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas šioje byloje yra svarbiausias. Jis susijęs su proceso dalyvių ginču, kaip teisingai aiškinti ir taikyti SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, kurios galiojanti redakcija grindžiama Lisabonos sutartimi ir yra suformuluota taip:

„Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pirmoje ir antroje pastraipose numatytais sąlygomis pateikti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar dėl reglamentuojančio [reglamentuojamojo] pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių.“

1. Frazė „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ (apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirma dalis)

26. Pirmoje apeliacinio skundo pirmojo pagrindo, kuriuo skundžiami Bendrojo Teismo nutarties 38–56 punktai, dalyje apeliantai kaltina Bendrąjį Teismą, kad netinkamai aiškino ir taikė SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiame variante vartojamą frazę „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“.

27. *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitiems apeliantams pirmiausia nepriimtina tai, kad Bendrasis Teismas savo nutartyje *įstatymo galią turinčių teisės aktų*, minimų SESV 289 straipsnio 3 dalyje¹², prie kurių priskiriamas ir Reglamentas Nr. 1007/2009, dėl kurio vyksta ginčas, nelaiko *reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktais*. Apeliančių kritikuojamą teisinę nuomonę Bendrasis Teismas išreiškia skundžiamos nutarties 56 punkte:

„Reglamentuojamojo pobūdžio teisės akto“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, turi būti aiškinama kaip apimanti bet kuri bendro pobūdžio teisės aktą, jeigu tai nėra įstatymo galią turintis teisės aktas. Tad fizinis arba juridinis asmuo gali pareikšti ieškinį dėl įstatymo galią turinčio teisės akto panaikinimo tik jeigu jis yra su juo tiesiogiai ir konkrečiai susijęs.“

Apeliantai mano, kad taip aiškinant pernelyg apribojamos pavienių asmenų galimybės pareikšti ieškinį. Jiems atrodo, kad skirti įstatymo galią turinčius teisės aktus ir įstatymo galios neturinčius teisės aktus yra pernelyg formalus požiūris. O procese dalyvaujančios Sąjungos institucijos – Parlamentas, Taryba ir Komisija – laikosi pozicijos, kad Bendrojo Teismo rastas sprendimas yra tinkamas, ir primygtinai jį gina.

12 — SESV 289 straipsnio 3 dalyje įstatymo galią turintys teisės aktai apibrėžiami kaip „pagal teisėkūros procedūrą priimti teisės aktai“.

28. Taip pat ir teisinėje literatūroje dėl SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos naujojo trečiojo varianto aiškinimo reiškiamos nuomonės yra labai kontroversiškos. Susidaro įspūdis, kad tų, kurie palaiko įstatymo galią turinčių teisės aktų įtraukimą į reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų kategoriją, ir tų, kurie tam prieštarauja, skaičius yra maždaug vienodas¹³.

29. Kaip paaiškinsiu toliau, Bendrasis Teismas formuluotę „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ aiškino teisingai (žr. a skirsnį), o priešingi apeliančių argumentai nėra įtikinami (žr. b skirsnį).

a) Dėl to, kaip Bendrasis Teismas išaiškino žodžių junginį „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“

30. Sutartyse žodžių junginys „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ nėra apibrėžtas. Be jokių abejonių, kaip teisingai pabrėžia Bendrasis Teismas, tai bet kuriuo atveju yra bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktas¹⁴. Tačiau tai dar nereiškia, kad *visi* bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktai kartu yra ir reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai.

31. Ypač būtų pernelyg skubota daryti prielaidą, kad visi reglamentai yra reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai, neatsižvelgiant į tai, ar tai įstatymo galią turintys teisės aktai, ar ne. Tiesa, negalima paneigti, kad Sutarčių versijose kai kuriomis kalbomis egzistuoja tam tikrų panašumų tarp sąvokos „reglamentas“, kaip jis suprantamas pagal SESV 288 straipsnio antrą pastraipą, ir žodžių junginio „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“, kuris vartojamas SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje¹⁵. Tačiau sutapatinant „reglamentą“ ir „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktą“ remiantis keliomis pasirinktomis ESS sutarties versijomis tam tikra kalba būtų pamiršta, kad Europos Sąjungos sutarčių tekstai 23 skirtingomis kalbomis yra vienodai autentiški (ESS 55 straipsnio 1 dalis ir SESV 358 straipsnis). Daugelyje oficialiųjų Sąjungos kalbų „reglamento“ ir „reglamentuojamojo pobūdžio teisės akto“ sąvokos etimologiškai nesusijusios¹⁶.

32. Todėl laikytina, kad žodžių junginys „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ – tai Sąjungos teisės sąvoka *sui generis*, kurią aiškinant reikia atsižvelgti ir į nagrinėjamos Sutarties nuostatos tikslą, ir į jos kontekstą¹⁷, ir į jos atsiradimo istoriją. Tiesa, aiškinant pirminę teisę, atsiradimo istorija nevaidino svarbaus vaidmens, nes neturėta daugumos Steigimo sutarčių „*travaux préparatoires*“. Tačiau įsitvirtinus praktikai šaukti konventus Sutarčių pakeitimams parengti ir praktikai publikuoti

13 — Dėl reiškiamų nuomonių, žr., pavyzdžiui, M. Dougan „The Treaty of Lisbon 2007: Winning minds, not hearts“, *Common Market Law Review* Nr. 45, 2008, p. 617–703 (677 ir paskesni); K. Lenaerts „Le traité de Lisbonne et la protection juridictionnelle des particuliers en droit de l’Union“, *Cahiers de droit européen*, 2009, p. 711–745 (725 ir paskesni); N. Görlitz, P. Kubicki „Rechtsakte „mit schwierigerem Charakter“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2011, p. 248–254 (250 ir paskesni); C. Herrmann „Individualrechtsschutz gegen Rechtsakte der EU ‚mit Verordnungscharakter‘ nach dem Vertrag von Lissabon“, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*, 2011, p. 1352–1357 (1354 ir paskesni); J. Mazák „Locus standi v konaní o neplatnost: Od Plaumannovo testu k regulačným aktům“, *Právník* Nr. 150, 2011, p. 219–231 (223); J. Schwarze „Rechtsschutz Privater gegen Rechtsakte mit Verordnungscharakter gemäß Art. 263 Abs. 4 Var. 3 AEUV“ (P.-C. Müller-Graff, S. Schmahl, V. Skouris (leid.)) „Europäisches Recht zwischen Bewährung und Wandel – Festschrift für Dieter H. Scheuing“, Baden Badenas, 2011, p. 190–207 (199 ir paskesni); U. Everling „Klagerecht Privater gegen Rechtsakte der EU mit allgemeiner Geltung“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2012, p. 376–380 (378 ir paskesni); M. Wathelet, J. Wildemeersch „Recours en annulation: une première interprétation restrictive du droit d’action élargi des particuliers?“, *Journal de droit européen*, 2012, p. 75–79 (79).

14 — Skundžiamos nutarties 56 punktas; taip pat žr. šios nutarties 42, 43 ir 45 punktus.

15 — Tai ypač pasakytina apie SESV 263 straipsnio ketvirtos dalies versijas vokiečių („Verordnung“ ir „Rechtsakt mit Verordnungscharakter“), anglų („regulation“ ir „regulatory act“), prancūzų („règlement“ ir „acte réglementaire“), graikų („κανονισμός“ ir „κανονιστική πράξη“), airių („rialachán“ ir „gníomh rialúcháin“), italų („regolamento“ ir „atto regolamentare“), latvių („regula“ ir „reglamentējošs akts“), lietuvių („reglamentas“ ir „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“), maltiečių („regolament“ ir „att regolatorju“), portugalų („regulamento“ ir „ato regulamentar“ arba, pagal senąją ortografiją, „acto regulamentar“), ispanų („reglamento“ ir „acto reglamentario“) bei vengrų („rendelet“ ir „rendeleti jellegű jogi aktus“) kalbomis.

16 — Pavyzdžiui, SESV 263 straipsnio ketvirtoje dalyje vartojamos „reglamento“ ir „reglamentuojamojo pobūdžio teisės akto“ sąvokos versijose šiomis kalbomis skamba skirtingai: bulgarų („регламент“ ir „подзаконов акт“), danų („forordning“ ir „regelfastsættende retsakt“), estų („määrus“ ir „üldkohaldatav akt“), suomių („asetus“ ir „sääntelytoimi“), nyderlandų („verordening“ ir „regelgevingshandeling“), lenkų („rozporządzenie“ ir „akt regulacyjny“), rumunų („regulament“ ir „act normativ“), slovakų („nariadenie“ ir „regulačný akt“), slovėnų („uredba“ ir „predpis“), švedų („förrordning“ ir „regleringsakt“) bei čekų („nařízení“ ir „akt s obecnou působností“).

17 — Nusistovėjusi teismo praktika; žr., pavyzdžiui, 1982 m. spalio 6 d. Sprendimą *CILFIT ir kt.* (283/81, Rink. p. 3415, 18–20 punktai).

tarpvvyriausybinių konferencijų įgaliojimus šioje srityje įvyko kardinalių pokyčių. Išaugęs Sutarčių pakeitimų parengiamųjų darbų skaidrumas atveria naujas galimybes aiškinti Sutartis, ir šias galimybes būtina išnaudoti, jei – kaip nagrinėjamu atveju – nuostatos reikšmės nepavyksta iki galo išsiaiškinti atsižvelgiant į jos tekstą, vietą reglamento struktūroje ir į ja siekiamus tikslus¹⁸.

33. Priimant naują buvusio EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos redakciją ir išdėstant ją SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje neabejotinai buvo siekiama sustiprinti pavienių asmenų teisių apsaugą išplečiant fizinių ir juridinių asmenų galimybes pareikšti ieškinį dėl bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktų¹⁹. Atsižvelgiant tik į šį tikslą, platus žodžių junginio „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ aiškinimas atrodo pagrįstas²⁰.

34. Tačiau negalima pamiršti, kad Lisabonos sutarties autoriai pavienių asmenų teisių apsaugą sustiprinti siekė ne tik išplėsdami SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiame variante nustatytas fizinių ir juridinių asmenų galimybes tiesiogiai pareikšti ieškinį, bet ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje Sąjungos teisei priklausančiose srityse numatydami didesnę pavienių asmenų teisių apsaugą nacionaliniuose teismuose.

35. Tai, kad kartu egzistuoja SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, rodo, kad pavienių asmenų galimybė kreiptis į teismą teisminės gynybos dėl bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktų nebūtinai kiekvienu atveju turi būtina būti galimybė tiesiogiai pareikšti ieškinį Sąjungos teismams.

36. Be to, ir įvairių SESV 263 straipsnio pastraipų sąveika liudija, kad, atsižvelgiant į tai, ar ieškinio dėl panaikinimo dalykas yra *įstatymo galią turintis teisės aktas*, ar *reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas*, taikomos skirtingos priimtumo sąlygos. Pirmoje pastraipoje kalbama apie „įstatymo galią turinčius teisės aktus“, o nagrinėjamoje ketvirtoje pastraipoje – apie „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktus“. Šie pasirinkti skirtingi žodžiai negali būti atsitiktinumas. Veikia jie liudija, kad skirtingų kategorijų ieškovo pagal SESV 263 straipsnį turi skirtingas galimybes tiesiogiai pareikšti ieškinį.

37. Privilegiuotą teisę pareikšti ieškinį turintys subjektai pagal SESV 263 straipsnio antrą pastraipą ir iš dalies privilegiuotą teisę pareikšti ieškinį turintys subjektai pagal SESV 263 straipsnio trečią pastraipą gali pareikšti ieškinį dėl bet kurių pirmoje pastraipoje paminėtų Sąjungos teisės aktų, taip pat ir dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų; fiziniai ir juridiniai asmenys pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą pareikšti tiesioginį ieškinį gali tik dėl tam tikrų Sąjungos teisės aktų. SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiuoju variantu supaprastinta galimybė pareikšti ieškinį jiems atveriamą tik dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, bet ne dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų. Kaip teisingai pabrėžia Bendrasis Teismas, įstatymo galią turinčius teisės aktus pavieniai asmenys, vadovaudamiesi SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antru variantu, ir toliau tiesiogiai gali skųsti tik išimties tvarka ir tik tiek, kiek jie yra su atitinkamu ieškovu tiesiogiai ir konkrečiai susiję²¹.

38. Tai, kad pavieniai asmenys negali supaprastinta tvarka tiesiogiai pareikšti ieškinio dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų, visų pirma galima paaiškinti ypač dideliu parlamento teisėkūros demokratiniu teisėtumu. Todėl, kalbant apie teisminę apsaugą, negalima numoti ranka į įstatymo galią turinčių teisės aktų ir jos neturinčių teisės aktų skirtumą kaip į paprastą formalumą; veikia tai yra kokybinis skirtumas. Daugelyje nacionalinių teisės sistemų pavieniai asmenys neturi visiškai jokių arba tik ribotas galimybes tiesiogiai pareikšti ieškinį dėl parlamento priimtų įstatymų.

18 — 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendime *Pringle* (C-370/12, 135 punktas) Teisingumo Teismas atitinkamai remiasi elementais, kuriais grindžiama Maastrichto sutartis.

19 — Žr. ir 2011 m. spalio 25 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Microban International ir kt. prieš Komisiją* (T-262/10, Rink. p. II-7697, 32 punktas).

20 — Kiek žodžių junginį „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ *tampa būtina* aiškinti plačiai dėl Sąjungos teisėje įtvirtintos pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą, kalbama apeliacinio skundo antrojo pagrindo antroje dalyje ir bus nagrinėjama vėliau (žr. šios išvados 105–124 punktus).

21 — Skundžiamos nutarties 56 punkto antras sakiny.

39. Tai, kad pavieniai asmenys Europos Sąjungos sutarčių sistemoje ir toliau neturės supaprastintų galimybių pareikšti ieškinio dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų, patvirtina ir SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos atsiradimo istorija. Ši nuostata iš pradžių turėjo būti įtraukta į Sutartį dėl Konstitucijos Europai²² („Sutartis dėl Konstitucijos“) kaip III-365 straipsnio ketvirta pastraipa; ji yra Europos konvento veiklos rezultatas.

40. Kaip rodo Sutarties dėl Konstitucijos I-33-I-37 straipsniai, ji buvo grindžiama aiškiu įstatymo galią turinčių teisės aktų ir jos neturinčių teisės aktų atskyrimu ir hierarchija; „europinis reglamentas“ buvo apibrėžtas kaip „bendro taikymo įstatymo galios neturintis aktas“ ir aiškiai įėjo į įstatymo galios neturinčių teisės aktų kategoriją (Sutarties dėl Konstitucijos I-33 straipsnio 1 dalies ketvirtos pastraipos pirmas sakiny). Taigi Sutarties dėl Konstitucijos III-365 straipsnio 4 dalyje numatyta fizinių ir juridinių asmenų galimybė pareikšti ieškinį dėl „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų“ akivaizdžiai reiškė tik galimybę pareikšti ieškinį dėl įstatymo galios *neturinčių* teisės aktų. Tai patvirtina ir Europos konvento medžiaga, susijusi su Sutarties dėl Konstitucijos Europai projekto²³ III-270 straipsnio 4 dalimi – nuostata, kuri vėliau buvo įtraukta į Sutartį dėl Konstitucijos kaip III-365 straipsnio 4 dalis; paskui formuluotė „bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktai“ Konvente buvo svarstoma, tačiau galiausiai atmesta ir pakeista ne tokios plačios reikšmės žodžių junginiu „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“, kuris turėjo išreikšti skirtumą tarp įstatymo galią turinčių teisės aktų ir įstatymo galios neturinčių teisės aktų²⁴.

41. Versijose kone visomis kalbomis²⁵ žodis žodinė iš Sutarties dėl Konstitucijos III-365 straipsnio 4 dalies į Lisabonos sutartį perimtas turinys suponuoja išvadą, kad ir šiuo metu galiojančioje SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje minimi reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai nėra įstatymo galią turintys teisės aktai. Tai ypač akivaizdu pažvelgus į SESV versijas įvairiomis kalbomis, kuriose „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktams“ įvardyti vartojamos sąvokos, labiau primenančios ne įstatymų leidžiamosios, o vykdomosios valdžios nustatomas normas²⁶.

42. Žinoma, Lisabonos sutartyje nėra nustatytos tokios Sąjungos teisės aktų sistemos ir hierarchijos kaip Sutartyje dėl Konstitucijos. Įstatymo galią turintys teisės aktai ES sutarties ir SESV sistemoje gali įgyti SESV 288 straipsnio antroje pastraipoje minimų reglamentų pavidalą. Įstatymo galią turinčių teisės aktų ir įstatymo galios neturinčių teisės aktų skyrimas šiandien dažniausiai turi tik procedūrinę reikšmę, pavyzdžiui, SESV 290 straipsnio 1 dalyje ir 297 straipsnyje.

43. Atsižvelgiant į šiuos Sutarties dėl Konstitucijos ir šiuo metu galiojančių Sutarčių skirtumus, teoriškai būtų įmanoma SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje minimam žodžių junginiui „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ (kaip siūlo apeliantai) priskirti kitą reikšmę ir interpretuoti plačiau, nei ketino Europos konventas ir Sutarties dėl Konstitucijos autoriai, reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktais laikant ir įstatymo galią turinčius teisės aktus.

22 — Pasirašyta Romoje 2004 m. spalio 29 d. (OL C 310, 2004, p. 1).

23 — Europos konvento priimtas 2003 m. birželio 13 d. ir 2003 m. liepos 10 d., Europos Vadovų Tarybos Pirmininkui pateiktas Romoje 2003 m. liepos 18 d.

24 — Europos konvento sekretoriatas, 2003 m. kovo 25 d. Teisingumo Teismo darbo organizavimo darbo grupės galutinė ataskaita (dokumentas CONV 636/03, 22 punktas) ir 2003 m. gegužės 12 d. prezidiumo hydraštis (dokumentas CONV 734/03, p. 20).

25 — Skirtumai, regis, egzistuoja tik versijose penkiomis kalbomis, kuriose SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje vietoj žodžių junginio „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ („üldkohaldatav akt“ versijoje estų kalba, „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ versijoje lietuvių kalba, „regulačný akt“ versijoje slovakų kalba, „predpis“ versijoje slovenų kalba ir „akt s obecnou působností“ versijoje čekų kalba) vartojama kitokia formuluotė nei Sutarties dėl Konstitucijos III-365 straipsnio 4 dalyje („öiguse üldakt“ versijoje estų kalba, „teisés aktas“ versijoje lietuvių kalba, „podzákonný právny akt“ versijoje slovakų kalba, „izvršilni akt“ versijoje slovenų kalba ir „podzákonný právni akt“ versijoje čekų kalba).

26 — Tai pasakytina apie SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos versijas bulgarų („подзаконен акт“), vokiečių („Rechtsakt mit Verordnungscharakter“), anglų („regulatory act“), prancūzų („acte réglementaire“), graikų („κανονιστική πράξη“), airių („gníomh rialúcháin“), italų („atto regolamentare“), portugalų („ato regulamentar“ arba, pagal senąją ortografiją, „acto regulamentar“), slovakų („regulačný akt“), ispanų („acto reglamentario“) ir vengrų („rendeleti jellegű jogi aktus“) kalbomis, taip pat apie versijas latvių („reglamentējošs akts“) ir lietuvių („reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“) kalbomis. Versijos danų („regelfastsættende retsakt“), estų („üldkohaldatav akt“), suomių („säätelytoimi“), maltiečių („att regolatorju“), olandų („regelgevingshandeling“), lenkų („akt regulacyjny“), rumunų („act normativ“), švedų („regleringsakt“), slovenų („predpis“) ir čekų („akt s obecnou působností“) kalbomis tai rodo ne taip vienaareikšmiškai.

44. Tačiau tokį platų žodžių junginio „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ aiškinimą būtų sunku suderinti su 2007 m. Lisabonos sutartį patvirtinusios Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimais. Ši Tarpvyriausybė konferencija turėjo uždavinį atsisakyti konstitucinės koncepcijos, kuria buvo grindžiama Sutartis dėl Konstitucijos²⁷, tačiau nekvestionuoti pasirašius Sutartį dėl Konstitucijos įgyvendintų pasiekimų²⁸. Taigi Tarpvyriausybės konferencijos „galutinio produkto“ turinys turėjo kuo labiau atitikti žlugusios Sutarties dėl Konstitucijos turinį; atsisakyta turėjo būti tik kelių simbolinę reikšmę turinčių punktų²⁹.

45. Šio proceso tikslais ypač pabrėžtina, kad pagal 2007 m. Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimus turėjo būti paliktas „skirtumas tarp to, kas yra teisės, ir kas ne, ir *su tuo susijusios pasekmės*“³⁰.

46. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, neatrodo tikėtina ir nėra jokie pagrindai manyti, kad Tarpvyriausybė konferencija konkrečiai su SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa siekė nustatyti daugiau, nei buvo nustatyta Sutartyje dėl Konstitucijos. Be to, Lisabonos sutarties autoriai bet kokių pavienių asmenų galimybių pareikšti ieškinį išplėtimą, palyginti su Sutarties dėl Konstitucijos III-365 straipsnio 4 dalimi, būtų aiškiai pažymėję SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos versijų visomis kalbomis tekstuose³¹, pavyzdžiui, pavartodami Europos konvente aptartą, bet galiausiai atmestą žodžių junginį „bendro pobūdžio teisės aktai“³². Tai juo labiau pasakytina dėl to, kad ši formulė vartojama kitose SESV vietose (žr. SESV 277 straipsnį, 288 straipsnio antros pastraipos pirmą sakinį ir 290 straipsnio 1 dalį).

47. Taigi apibendrinant galima pasakyti, kad Bendrasis Teismas visiškai teisingai sąvoką „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ aiškino taip, kad ji apima visus bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktus, išskyrus įstatymo galią turinčius teisės aktus.

b) Dėl apeliančių pateiktų priešingų argumentų

48. Kitaip, nei mano apeliantai, Bendrojo Teismo pateiktas SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečio varianto išaiškinimas ir taikymas jokių būdu nereiškia, kad fizinių ir juridinių asmenų teisė pareikšti ieškinį dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų tampa beprasmė, o Lisabonos sutartimi įvesta naujovė praranda visą savo *raison d'être*. Veikia jau apeliančių argumentai turi nemenkų trūkumų, kurių priežastis, viena vertus, yra klaidinga skundžiamos nutarties interpretacija, kita vertus, esminis Sutartyse numatytų teisės aktų ir procedūrų nesupratimas.

– Ne visi reglamentai, direktyvos ir sprendimai yra įstatymo galią turintys teisės aktai

49. Pirma, apeliantai priekaištuoja Bendrajam Teismui, kad pagal jo SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos aiškinimą sąvoka „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ apima tik (ir šiaip neskundžiamas) rekomendacijas ir nuomones, minimas SESV 288 straipsnio penktoje pastraipoje, nes visi Parlamento ir Tarybos priimti reglamentai, direktyvos ir sprendimai neva yra įstatymo galią turintys teisės aktai.

27 — Žr. 2007 m. Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimus, grindžiamus 2007 m. birželio 21 ir 22 d. Europos Vadovų Tarybos nurodymais; tekstas išspausdintas 2007 m. birželio 26 d. Tarybos dokumente Nr. 11218/07. Šių įgaliojimų 1 punkte nurodyta: „Konstitucinės koncepcijos <...> atsisakyta“.

28 — Žr. 2007 m. Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimus, kuriuose pabrėžiama, kad į samas Sutartis turi būti įtrauktos naujovės, dėl kurių susitarė 2004 m. Tarpvyriausybė konferencija (dėl Sutarties dėl Konstitucijos) (įgaliojimų 1 ir 4 punktai); pastraipoje prieš įgaliojimų 1 punktą taip pat pabrėžiama, kad šie įgaliojimai nustato Tarpvyriausybės konferencijos „išimtinį teisinį pagrindą ir sistemą“.

29 — Žr. 2007 m. Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimų 3 punktą.

30 — 2007 m. Tarpvyriausybės konferencijos įgaliojimų 19 punkto v papunktis (išskirta mano).

31 — Dėl to, kad versijose kai kuriomis kalbomis SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa skiriasi nuo Sutarties dėl Konstitucijos III-365 straipsnio 4 dalies (žr. šios išvados 25 išnašą), dar negalima daryti išvados, kad fizinių ir juridinių asmenų galimybės pareikšti ieškinį išplečiamos, nes versijose minėtomis kalbomis vietoj žodžių junginio „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipoje vartojamos iš dalies platesnės, iš dalies siauresnės sąvokos nei Sutartyje dėl Konstitucijos.

32 — Žr. šios išvados 24 išnašoje minėtus Europos konvento dokumentus.

50. Šis argumentas yra klaidingas. Savaimė suprantama, kad ir kiti Sąjungos teisės aktai, ne tik rekomendacijos ir nuomonės, gali būti laikomi reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktais, visų pirma SESV 288 straipsnio antroje pastraipoje minimi reglamentai ir SESV 288 straipsnio ketvirtoje pastraipoje minimi sprendimai. Kaip teisingai pastebėjo Taryba ir Komisija, praktikoje tokių teisės aktų yra dauguma.

51. Tiesa, reglamentai ir sprendimai kartu su direktyvomis priklauso teisės aktams, kurie gali būti priimami per teisėkūros procedūrą (SESV 289 straipsnio 1 ir 2 dalys). Tačiau apeliantai pamiršta, kad toli gražu ne visi Sąjungos reglamentai, direktyvos ir sprendimai priimami per teisėkūros procedūrą. Reglamento, direktyvos ar sprendimo formos gali būti ir įstatymo galios neturintis teisės aktas (SESV 297 straipsnio 2 dalis).

52. Konkrečiai kalbant, reglamentus Taryba ar Komisija daugeliu atvejų priima arba kaip įstatymo galią turinčių teisės aktų įgyvendinimo reglamentus, arba kaip reglamentus per *sui generis* procedūrą³³. O sprendimai kone visada priimami per kitas procedūras, o ne per teisėkūros procedūrą; dažniausiai juos priima Taryba ar Komisija, ir juos taip pat galima laikyti reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktais, juo labiau tuomet, kai jie nėra skirti tam tikriems adresatams (SESV 288 straipsnio ketvirtos pastraipos antras sakiny *e contrario*).

– Ne visi įstatymo galios neturintys teisės aktai yra deleguotieji teisės aktai

53. Antra, apeliantai tvirtina, kad jei Lisabonos sutarties kūrėjai SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje būtų siekę atskirti įstatymo galią turinčius teisės aktus nuo jos neturinčių teisės aktų, jie būtų vartoję ne „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų“, o „deleguotųjų teisės aktų“, kaip jie apibrėžiami SESV 290 straipsnyje, sąvoką. Jų teigimu, tai, kad vartojamas žodžių junginys „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“, liudija, jog galvoje turima kas kita nei įstatymo galios neturintys teisės aktai.

54. Ir šis argumentas nėra įtikinamas. Apeliantai nesupranta, kad ne visi įstatymo galios neturintys teisės aktai būtinai turi būti deleguotieji teisės aktai, kaip jie suprantami pagal SESV 290 straipsnį. Įstatymo galios neturintys teisės aktai gali būti ir įgyvendinimo aktai, kaip jie apibrėžiami SESV 291 straipsnyje, arba gali būti priimti per *sui generis* procedūrą³⁴.

– Įgyvendinimo aktai irgi gali būti reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai

55. Trečia, apeliantai teigia, kad įgyvendinimo aktų, kaip jie suprantami pagal SESV 291 straipsnį, kategorijos neįmanoma priskirti nei prie įstatymo galią turinčių teisės aktų, nei prie įstatymo galios neturinčių teisės aktų, kuriuos kaip dvi kategorijas atskyrė Bendrasis Teismas.

56. Ir šis tvirtinimas klaidingas. Įgyvendinimo aktus, kaip jie suprantami pagal SESV 291 straipsnį, be didesnių problemų, kaip jau minėta³⁵, galima priskirti įstatymo galios neturinčių teisės aktų kategorijai. Jei tokie įgyvendinimo aktai yra bendro pobūdžio (įgyvendinimo reglamentai paprastai, o įgyvendinimo sprendimai dažnai tokie ir būna), jie laikytini reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktais.

33 — Tokia *sui generis* procedūra, pavyzdžiui, numatyta SESV 31 straipsnyje, SESV 43 straipsnio 3 dalyje, SESV 45 straipsnio 3 dalies d punkte, SESV 66 straipsnyje, SESV 103 straipsnyje, SESV 109 straipsnyje bei SESV 215 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

34 — Žr. 33 išnašoje minėtus pavyzdžius.

35 — Žr. šios išvados 54 punktą.

– Dėl SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos padarinių tokioms byloms, kaip antai *Unión de Pequeños Agricultores* ir *Jégo-Quéré*

57. Galiausiai apeliantai tvirtina, kad Bendrojo Teismo pasirinktas būdas aiškinti ir taikyti teisę pareikšti ieškinį nėra tinkamas užpildyti „teisminės apsaugos spragą“, konstatuotą bylose *Unión de Pequeños Agricultores*³⁶ ir *Jégo-Quéré*³⁷.

58. Šis tvirtinimas taip pat nepagrįstas.

59. Byloje *Jégo-Quéré* buvo nagrinėtas ieškinys, kuriuo prašyta panaikinti Komisijos įgyvendinimo reglamentą žuvininkystės srityje. Toks teisės aktas šiandien, *ratione temporis* galiojant SESV 263 straipsnio ketvirtai pastraipai, būtų laikytinas reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktu, dėl kurio nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių.

60. Tačiau byloje *Unión de Pequeños Agricultores* ieškinys buvo pateiktas dėl bendro rinkos organizavimo žemės ūkio politikos srityje. Šiandien toks reglamentas būtų priimamas per įprastą teisėkūros procedūrą (SESV 43 straipsnio 2 dalis) ir būtų įstatymo galią turintis teisės aktas (SESV 289 straipsnio 3 dalis). Taigi pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą fiziniai ir juridiniai asmenys dėl jo negalėtų tiesiogiai pateikti ieškinio Sąjungos teismams, nebent jis būtų su šiais asmenimis tiesiogiai ir konkrečiai susijęs (SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antras variantas). Tai, žinoma, nereiškia, kad pavieniai asmenys neturi veiksmingų galimybių kreiptis į teismą teisminės gynybos dėl bendro rinkos organizavimo nuostatų. Veikia jie gali bet kokią bendro rinkos organizavimo neteisėtumą skusti netiesiogiai – atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes arba pateikdami Sąjungos teismams ieškinį su prašymu panaikinti Komisijos įgyvendinimo priemonės, arba apskūsdami nacionalinių institucijų įgyvendinimo priemonės nacionaliniams teismams³⁸.

61. Beje, pastebėtina, kad nagrinėjamu atveju nėra taip, kad *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai, Bendrajam Teismui išaiškinus SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiame variante vartojamą žodžių junginį „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“, būtų netekę visų teisminės gynybos priemonių. Veikia jie turi galimybę tariamą Reglamento Nr. 1007/2009 neteisėtumą skusti netiesiogiai – dėl šio reglamento įgyvendinimo priemonių iškeltose bylose. Būtent tai dauguma jų ir padarė, kreipęsi į Europos Sąjungos Bendrąjį Teismą su kol kas dar nagrinėjamu ieškiniu dėl Komisijos Įgyvendinimo reglamento Nr. 737/2010³⁹.

62. Taigi apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirma dalis yra nepagrįsta.

2. Apeliantų tiesioginės ir konkrečios sąsajos klausimas (apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antra dalis)

63. Kadangi, mano manymu, negalima pritarti apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmai daliai, reikia išnagrinėti antrąją šio pagrindo dalį, pareikštą tuo atveju, jei pirmoji būtų atmesta. Joje apeliantai tvirtina, kad Bendrasis Teismas klaidingai aiškino ir taikė priimtino sąlygą, susijusią su „tiesiogine ir konkrečia sąsaja“.

64. Tiesioginės ir konkrečios sąsajos kriterijumi (SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antras variantas) siekiama užtikrinti fizinių ir juridinių asmenų teisę į veiksmingą teisminę gynybą nuo ne jiems adresuotų Sąjungos teisės aktų, kartu neišplečiant ieškinio dėl panaikinimo taikymo srities taip, kad jis virstų savotišku *actio popularis*.

36 — 3 išnašoje minėtas sprendimas.

37 — 4 išnašoje minėtas sprendimas.

38 — Konkrečiau žr. šios išvados 116–123 punktus.

39 — Byla *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. prieš Komisiją* (T-526/10).

65. Bendrasis Teismas, priėjęs prie išvados, kad *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai Reglamento Nr. 1007/2009, įstatymo galią turinčio teisės akto, kaip jis suprantamas pagal SESV 289 straipsnio 3 dalį, negalėjo apskusti supaprastintomis, reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktams taikomomis sąlygomis (SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiasis variantas), minėtąjį kriterijų išnagrinėjo skundžiamos nutarties 68–93 punktuose.

a) Dėl tiesioginės apeliančių sąsajos

66. Iš pradžių apeliantai nesutinka su Bendrojo Teismo nuomone, kad reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, tiesiogiai susijęs tik su keturiais iš jų – *Ta Ma Su Seal Products*, *NuTan Furs*, *GC Rieber Skinn* ir *Canadian Seal Marketing Group*⁴⁰; kaip nustatė Bendrasis Teismas, tai trys įmonės ir viena įmonių asociacija, kurios ES vidaus rinkoje prekiauja produktais iš ruonių.

67. Apeliantai kritikuoja Bendrąjį Teismą, kad pernelyg siaurai aiškino tiesioginės sąsajos kriterijų. Jų manymu, tiesiogiai susijusiais su reglamentu, dėl kurio vyksta ginčas, turi būti laikomi ir tie asmenys, kurie verčiasi ankstesne, palyginti su produktų iš ruonių pateikimu į rinką, veikla, t. y. medžiotojai, gaudytojai ir jų interesų grupės, taip pat apeliante Karliin Aariak, kurianti ir parduodanti iš ruonių odos pasiūtą aprangą.

– Įžanginės pastabos

68. Iš pradžių reikėtų konstatuoti, kad SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatyto tiesioginės sąsajos kriterijaus negalima aiškinti siauriau nei taip pat suformuluoto kriterijaus, nustatyto anksčiau galiojusiose E(E)B 173 straipsnio 4 dalyje ir EB 230 straipsnio ketvirtoje pastraipoje⁴¹. Į tai teisingai atkreipė dėmesį apeliantai. Tuo neabejojo ir procese dalyvaujančios ES institucijos.

69. Tiesioginės sąsajos sąvoka SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antrame ir trečiame variante yra ta pati. Toliau pateikti samprotavimai atitinkamai galioja ir tuo atveju, jei Teisingumo Teismas, priešingai, nei siūlau, vis dėlto kvalifikuotų reglamentą, dėl kurio vyksta ginčas, kaip reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktą⁴².

70. Apibrėždamas teisinius tiesioginės sąsajos, kaip ji suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, reikalavimus Bendrasis Teismas rėmėsi ankstesnėje Sąjungos teismų praktikoje dažnai vartota formuluote⁴³. Pagal ją tam, kad asmuo būtų konkrečiai paveiktas, reikia, kad nagrinėjamas aktas tiesiogiai sukeltų pasekmių jo teisei padėčiai ir nepalikėtų jokios diskrecijos adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą; šis įgyvendinimas yra visiškai automatinio pobūdžio ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės normų, netaikant kitų tarpinių taisyklių⁴⁴.

71. Šiek tiek abejoju, ar šia formuluote tikrai įmanoma išsamiai apibūdinti tiesioginės sąsajos kriterijų, kaip jis suprantamas pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą. Juk, viena vertus, teismų praktikoje – visiškai pagrįstai – priimami pavienių asmenų ieškiniai su prašymais panaikinti Sąjungos teisės aktus, kurie atitinkamiems ieškovams sukelia ne teisinių, o tik faktinių pasekmių, nes, pavyzdžiui, yra

40 — Žr. skundžiamos nutarties 85 ir 86 punktus bei papildomai 79 punktą.

41 — Žr. Sprendimą *Microban International ir kt. prieš Komisiją* (minėtas 19 išnašoje, 32 punktas).

42 — Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies žr. šios išvados 30–47 punktus.

43 — Skundžiamos nutarties 71 punktas.

44 — 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimas *Glencore Grain prieš Komisiją* (C-404/96 P, Rink. p. I-2435, 41 punktas), 2008 m. kovo 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Infront WM* (C-125/06 P, Rink. p. I-1451, 47 punktas) ir 2009 m. liepos 2 d. Sprendimas *Bavaria ir Bavaria Italia* (C-343/07, Rink. p. I-5491, 43 punktas).

tiesiogiai susiję su ieškovais kaip rinkos dalyviais, konkuruojančiais su kitais rinkos dalyviais⁴⁵. Kita vertus, teismų praktikoje žinomi atvejai, kai net ir esant tam tikrai institucijai, atsakingai už Sąjungos teisės akto įgyvendinimą, diskrecijai buvo pripažinta, kad aktas tiesiogiai su asmeniu susijęs, jei pakankamai užtikrintai buvo galima numatyti, kad šia diskrecija bus naudojama tam tikru būdu⁴⁶.

72. Tiesa, nagrinėjamu atveju šie tiesioginės sąsajos kriterijaus formuluotės niuansai nevaizduoja jokio vaidmens. Juk net ir laikant, kad pagal SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antrą variantą reikia atsižvelgti ne tik į Sąjungos teisės akto pasekmes asmens teisinei padėčiai, bet ir į faktines pasekmes šiam asmeniui, šios pasekmės turi būti didesnės nei tik netiesioginės. Tai kiekvienu konkrečiu atveju reikia nustatyti atskirai, atsižvelgiant į nagrinėjamo Sąjungos teisės akto norminį turinį.

– Dėl asmenų, kurie verčiasi ankstesne, palyginti su pateikimu į rinką, veikla, padėties

73. Nagrinėjamu atveju Reglamentu Nr. 1007/2009 nustatomos „taisyklės, susijusios su produktų iš ruonių pateikimu į [Europos Sąjungos] rinką“ (1 straipsnis). Tačiau šiame reglamente nėra reglamentuojama ruonių medžioklė, produktų iš ruonių gamyba ir su tuo susiję mokslo tyrimai⁴⁷.

74. Todėl Bendrasis Teismas galiausiai laikė, kad reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, nėra tiesiogiai susijęs su tais proceso dalyviais, kurie verčiasi tokia ankstesne, palyginti su konkrečiu produktų iš ruonių pateikimu į Europos Sąjungos rinką, veikla. Viena vertus, tai pasakytina apie medžiotojus ir gaudytojus bei jų interesų grupes, kita vertus, apie visus asmenis ir jų grupes, kurių veikla susijusi su bet koku medžiojant ruonius gautų medžiagų perdirbimu.

75. Kadangi jie visi ne patys pateikia produktus iš ruonių į Europos Sąjungos rinką, reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, sukelia jiems tik netiesioginių pasekmių. Gali būti, šie asmenys jaučia ekonomines pasekmes taisyklių, įvestų reglamentu, dėl kurio vyksta ginčas. Tačiau, kaip teisingai pažymėjo procese dalyvaujanti Sąjungos institucija, laikant, kad tiesiogiai susiję yra ir visi ankstesne, palyginti su pateikimu į rinką, veikla besiverčiantys asmenys, tiesioginės sąsajos kriterijus neatliktų savo funkcijų ir prarastų bet kokią prasmę, o potencialių ieškovų skaičius išsiplėstų iki begalybės.

– Dėl Karliin Aariak padėties

76. Šiek tiek daugiau neaiškumų kelia apelianti Karliin Aariak, kuri, kaip nustatė Bendrasis Teismas, priklauso inuitų bendruomenei ir kuri gamina bei parduoda iš ruonių odos pasiūtą aprangą, padėtis. Bendrasis Teismas nemanė, kad nagrinėjamas reglamentas su ja susijęs tiesiogiai, nes ji „niekur nenurodo, kad užsiima kitų produktų, o ne tų, kuriems taikoma čia aptariama išimtis, tiekimu“⁴⁸.

45 — Pavyzdžiui, nusistovėjusioje praktikoje Sąjungos teismai pripažįsta konkurentų teisę pareikšti ieškinį dėl Komisijos sprendimų leisti suteikti valstybės pagalbą (žr. 1986 m. sausio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Cofaz ir kt. prieš Komisiją*, 169/84, Rink. p. 391 ir 2007 m. lapkričio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Ispanija prieš Lenzing*, C-525/04 P, Rink. p. I-9947, kuriuose tiesioginė sąsaja laikoma savaime suprantama); dėl Komisijos sprendimų leisti įmonių koncentraciją žr. 2003 m. balandžio 3 d. Bendrojo Teismo sprendimo *BaByliss prieš Komisiją*, T-114/02, Rink. p. II-1279, 89 punktą ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Bendrojo Teismo sprendimo *ARD prieš Komisiją*, T-158/00, Rink. p. II-3825, 60 punktą).

46 — 1971 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Bock prieš Komisiją* (62/70, Rink. p. 897, 6–8 punktai), 1985 m. sausio 17 d. Sprendimas *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* (11/82, Rink. p. 207, 8–10 punktai) ir 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimas *Dreyfus prieš Komisiją* (C-386/96 P, Rink. p. I-2309, 44 punktas).

47 — Šiuo atžvilgiu nagrinėjamas atvejis skiriasi nuo bylos *Microban International ir kt. prieš Komisiją* (19 išnašoje minėtas sprendimas, visų pirma 28 punktas), kurioje Sąjungos teisėje numatyti apribojimai buvo taikomi ne tik pateikiant priedą į rinką, bet ir naudojant jį kitų produktų gamyboje.

48 — Skundžiamos nutarties 82 punktas.

77. Šiuo atžvilgiu pirmiausia pastebėtina, kad iš Bendrojo Teismo konstatuotų faktų aiškiai nematyti, ar K. Aariak savo sukurtą ir parduodamą iš ruonių kailio pasiūtą aprangą pati teikia į ES vidaus rinką, ar tik parduoda šiuos produktus perpardavinėtojams, kurie juos patys savo vardu pateikia į Europos Sąjungos rinką. Jei taip yra iš tikrųjų, tai reiškia, kad K. Aariak, panašiai kaip ir minėtieji medžiotojai ir gaudytojai, verčiasi ankstesne, palyginti su pateikimu į rinką, veikla ir kad negali būti laikoma, jog Reglamentas Nr. 1007/2009 su ja tiesiogiai susijęs.

78. Kadangi Bendrasis Teismas šiuo atžvilgiu nenustatė visų reikalingų faktų, šiame nutarties punkte jis padarė teisės klaidą.

79. Tačiau jei laikysime, kad, kaip, regis, atrodo ir Bendrajam Teismui, jog K. Aariak iš tiesų pati teikia produktus iš ruonių į ES vidaus rinką⁴⁹, būtų sunku nuginčyti, kad reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, tiesiogiai su ja susijęs. Tokiu atveju K. Aariak veiklai būtų tiesiogiai taikomos Reglamentu Nr. 1007/2009 įvestos produktų iš ruonių pateikimo į rinką taisyklės.

80. Priešingai, nei mano Bendrasis Teismas⁵⁰, tai, kad K. Aariak atžvilgiu galbūt taikytiną inuitams išimtį būtina patikslinti ir kad šiuo tikslu Komisija turi priimti įgyvendinimo nuostatas (žr. Reglamento Nr. 1007/2009 3 straipsnio 1 dalį, taikomą kartu su 3 ir 4 dalimis), dar *nereiškia*, kad nagrinėjamas reglamentas negali būti tiesiogiai susijęs su šia apeliante.

81. Juk pritariant Bendrojo Teismo nuostatai ir laikant Komisijos įgyvendinimo nuostatas esminėmis tai reiškia, kad kol jos nebus priimtos, Sąjungos teisės aktų leidėjo numatyta inuitams taikytina išimtis apskritai negalėtų būti taikoma. Tokiu atveju pereinamuoju laikotarpiu, kol nebus priimtos minėtosios įgyvendinimo nuostatos, visiems produktams iš ruonių vienodai galioja bendrasis draudimas pateikti juos į ES vidaus rinką, įtvirtintas Reglamento Nr. 1007/2009 3 straipsnio 1 dalyje. Jis tiesiogiai paveiktų visus asmenis, kurie verčiasi produktų iš ruonių pateikimu į rinką, tarp jų ir K. Aariak.

82. Arba, kitaip, nei mano Bendrasis Teismas, galima nelaikyti Komisijos įgyvendinimo nuostatų esminėmis ir manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjo numatytą inuitams taikytiną išimtį galima taikyti ir jų nepriėmus. Tokiu atveju *a priori* yra ir tebelieka leidžiama pateikti į ES vidaus rinką produktus iš ruonių, kuriuos tradiciškai sumedžiojo inuitų ir kitos čiabuvių bendruomenės, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1007/2009 3 straipsnio 1 dalį. Taip interpretuojant šią nuostatą, ji būtų tiesiogiai susijusi su visais produktų iš ruonių pateikimu į ES vidaus rinką besiverčiančiais asmenimis, tarp jų ir su K. Aariak.

83. Ir vienu, ir kitu atveju Sąjungos teisės nuostata, reglamentuojanti produktų iš ruonių pateikimą į rinką, tiesiogiai susijusi su asmenimis, besiverčiančiais produktų iš ruonių pateikimu į ES vidaus rinką⁵¹. Tokių neaiškių zonų, kurioje Bendrasis Teismas, regis, mato esant K. Aariak, negali būti.

84. Taigi apibendrinant konstatuotina, kad Bendrojo Teismo išvados dėl netiesioginės apeliančios K. Aariak sąsajos yra teisiškai klaidingos. Tačiau vien tai, kad Bendrasis Teismas, taikydamas netiesioginės sąsajos kriterijų, padarė teisės klaidą, negali reikšti, kad reikia panaikinti visą skundžiamą nutartį. Veikiau reikia išnagrinėti dar vieną nepriimtumo pagrindą – konkrečią apeliančią sąsają⁵².

49 — Per teismo posėdį man uždavus klausimą, K. Aariak paaiškino, kad aprangą į ES vidaus rinką ji teikia iš dalies pati, iš dalies per perpardavinėtojus.

50 — Skundžiamos nutarties 82 punktą kartu su 76–79 punktais (visų pirma žr. šios nutarties 78 punkto paskutinį sakinį).

51 — Tai, ar Sąjungos teisės aktas yra tiesiogiai susijęs su asmeniu, nepriklauso nuo to, ar tuo Sąjungos teisės aktu minėtajam asmeniui nustatomi tam tikri nurodymai, draudimai arba leidimai. Nebent leidimo atveju asmuo gali neturėti suinteresuotumo pareikšti ieškinį dėl panaikinimo, jei ir kiek šis ieškinyje nebepateiktų jam jokios naudos.

52 — Žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Sahlstedt ir kt. prieš Komisiją* (C-362/06 P, Rink. p. I-2903, 22 ir 23 punktai).

b) Dėl apeliančių konkrečios sąsajos

85. Visiškai neatsižvelgiant į tai, ar reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, su kai kuriais iš apeliančių yra susijęs *tiesiogiai*, ir su kiek iš jų tiesiogiai susijęs, tam, kad jie, vadovaudamiesi SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antru variantu, galėtų pareikšti priimtina ieškinį dėl panaikinimo, šis reglamentas dar turėtų būti su jais susijęs *konkrečiai*.

86. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, prasidėjusią Sprendimu *Plaumann*, laikoma, kad Sąjungos institucijų aktas su fiziniu ar juridiniu asmeniu susijęs konkrečiai, jei šis aktas jį paveikia dėl tam tikrų jo ypatingų savybių ar faktinių aplinkybių, kurios jį išskiria iš kitų asmenų ir taip individualizuoja analogiškai asmeniui, kuriam aktas skirtas⁵³.

87. Reglamentas Nr. 1007/2009 *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitiems apeliantams nesukelia jokių panašių pasekmių. Kaip teisingai pabrėžė Bendrasis Teismas⁵⁴, reglamente, dėl kurio vyksta ginčas, įtvirtinto draudimo pateikti į rinką produktus iš ruonių formuluotė yra bendra ir gali būti vienodai taikoma bet kuriam ūkio subjektui, patenkančiam į šio reglamento taikymo sritį. Reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, taikomas objektyviai apibrėžtomis situacijoms ir daro teisinį poveikį bendrai ir abstrakčiai numatytų asmenų kategorijoms. Nė vieno iš apeliančių šis reglamentas neindividualizuoja taip, kaip sprendimas individualizuoja savo adresatą. Veikia reglamentas, dėl kurio vyksta ginčas, su apeliантаis susijęs tiek pat, kiek ir su kitais ūkio subjektais, kurie gamina arba pateikia į rinką produktus iš ruonių⁵⁵.

88. Apeliantai to neginčija, tačiau vis tiek laikosi nuomonės, kad turi būti laikomi konkrečiai susijusiais. Jie tvirtina, kad, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, atėjo laikas Teisingumo Teismui atsisakyti su *Plaumann* Sprendimu prasidėjusios praktikos, susijusios su konkrečia sąsaja.

89. Šį argumentą reikia atmesti. Kitaip, nei mano apeliantai, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, visiškai nereikia iš naujo persvarstyti Sąjungos teismų praktikos, susijusios su konkrečia sąsaja. Veikia tai, kad priimtimumo sąlyga, susijusi su (tiesiogine ir) konkrečia sąsaja, jos nekeičiant buvo perimta iš EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos antro varianto į dabartinės SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antrą variantą, liudija, kad su Sprendimu *Plaumann* prasidėjusios teismų praktikos persvarstyti nereikia.

90. Sutarčių leidėjas, išsamiai išnagrinėjęs šių problemų visumą Europos konvente, nusprendė, kad, siekiant sustiprinti pavienių asmenų galimybę kreiptis į teismą teisminės gynybos dėl bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktų, reikia reformuoti ne konkrečios sąsajos kriterijų, o SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje įvesti visiškai naują galimybę pareikšti ieškinį, t. y. jau⁵⁶ aptartą galimybę fiziniams ir juridiniams asmenims pareikšti ieškinį dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, kurie tiesiogiai su jais susiję ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių⁵⁷.

91. Tai reiškia, kad negalima pritarti ir apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antrai daliai.

53 — Sprendimai *Plaumann* (minėtas 2 išnašoje, p. 238), *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* (minėtas 45 išnašoje, 11 punktas), *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 36 punktas), *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 45 punktas), 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (C-78/03 P, Rink. p. I-10737, 33 punktas); Sprendimas *Komisija prieš Infront WM* (minėtas 43 išnašoje, 70 punktas) ir 2011 m. birželio 9 d. Sprendimas *Comitato „Venezia vuole vivere“ ir kt. prieš Komisiją* (C-71/09 P, C-73/09 P ir C-76/09 P, Rink. p. I-4727, 52 punktas).

54 — Skundžiamos nutarties 89 ir 90 punktai.

55 — Tokio pat požiūrio laikomasi ir nusistovėjusioje teismo praktikoje: žr., pavyzdžiui, sprendimus *Plaumann prieš Tarybą* (minėtas 2 išnašoje, p. 238), *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* (minėtas 46 išnašoje, 14 punktas), 1985 m. sausio 29 d. Sprendimą *Binderer prieš Komisiją* (147/83, Rink. p. 257, 13 punktas), 1987 m. vasario 24 d. Sprendimą *Deutz ir Geldermann prieš Tarybą* (26/86, Rink. p. 941, 8 ir 12 punktai), 1993 m. birželio 15 d. Sprendimą *Abertal ir kt. prieš Komisiją* (C-213/91, Rink. p. I-3177, 17, 19 ir 20 punktai), 2001 m. lapkričio 22 d. Sprendimą *Antillean Rice Mills prieš Tarybą* (C-451/98, Rink. p. I-8949, 51 punktas) ir Sprendimą *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 43 ir 46 punktai).

56 — Žr. mano argumentus dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies (šios išvados 26–62 punktai).

57 — Žr. dokumentus CONV 636/03 (minėtas 24 išnašoje, 17–23 punktai) ir CONV 734/03 (minėtas 23 išnašoje, p. 20 ir 21).

3. Tarpinė išvada

92. Taigi visas pirmasis apeliacinio skundo pagrindas yra atmestinas.

B – *Antrasis apeliacinio skundo pagrindas*

93. Remdamiesi antruoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantai tvirtina, kad Bendrasis Teismas, pirma, nepakankamai pagrindė savo nutartį, antra, ignoravo veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus.

1. Dėl reikalavimų, keliamų pirmosios instancijos nutarties motyvams (apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirma dalis)

94. Apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantai kritikuoja, jų manymu, nepakankamus skundžiamos nutarties motyvus. Motyvai yra nepakankami neva todėl, kad Bendrasis Teismas išsamiai neišnagrinėjo *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių pirmojoje instancijoje pateiktų argumentų, susijusių su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos⁵⁸ 47 straipsniu bei EŽTK⁵⁹ 6 ir 13 straipsniais; apeliantai ypač pabrėžia, kad Bendrasis Teismas netgi nepaminėjo EŽTK 6 ir 13 straipsnių.

95. Tiesa, kad jei Bendrasis Teismas pirmojoje instancijoje priimame sprendime nepakankamai išnagrinėja vienos šalies argumentus, tai laikoma motyvavimo stoka⁶⁰.

96. Tačiau pagal nusistovėjusią teismų praktiką pareiga motyvuoti nereiškia, kad motyvuojamoje dalyje Bendrasis Teismas turi išsamiai ir vieną po kito išnagrinėti visus ginčo šalių argumentus; todėl motyvavimas gali būti implicitinis, jeigu leidžia suinteresuotiems asmenims suprasti, dėl kokių priežasčių Bendrasis Teismas nepritarė jų argumentams, ir suteikia Teisingumo Teismui pakankamai informacijos, kad jis galėtų vykdyti savo kontrolę⁶¹.

97. Šių reikalavimų Bendrasis Teismas nagrinėjamu atveju laikėsi.

98. Minimi *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių argumentai, susiję su pagrindine teise į veiksmingą teisminę gynybą, jų pačių teigimu, buvo išdėstyti jų pirmojoje instancijoje raštu pateikto atsakymo į Parlamento ir Tarybos prieštaravimus dėl nepriimtimumo 53–57 punktuose. Neginčijama, kad Bendrasis Teismas juos paminėjo skundžiamos nutarties 51 punkte. Jis paaiškino, kad Sąjungos teismai, net ir atsižvelgdami į veiksmingos teisminės apsaugos principą, negali aiškinti pavienių asmenų teisės pareikšti ieškinį dėl reglamentų taip, kad būtų nutolta nuo Sutartyje aiškiai numatytų sąlygų.

58 — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija buvo iškilmingai paskelbta 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje (OL C 364, 2000, p. 1) ir vėliau dar kartą 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre (OL C 303, 2007, p. 1; OL C 83, 2010, p. 389; OL C 326, 2012, p. 391).

59 — Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (EŽTK, pasirašyta 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje).

60 — 1991 m. spalio 1 d. Sprendimas *Vidrányi prieš Komisiją* (C-283/90 P, Rink. p. I-4339, 29 punktas), 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Komisija prieš Greencore* (C-123/03 P, Rink. p. I-11647, 40 ir 41 punktai), 2010 m. gegužės 20 d. Sprendimas *Gogos prieš Komisiją* (C-583/08 P, Rink. p. I-4469, 29 punktas) ir 2011 m. sausio 20 d. Sprendimas *General Química ir kt. prieš Komisiją* (C-90/09 P, Rink. p. I-1, 59–62 punktai); taip pat žr. 2007 m. spalio 25 d. Sprendimą *Komminou ir kt. prieš Komisiją* (C-167/06 P, 21–28 punktai) ir 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Evropaiki Dynamiki prieš Komisiją* (C-200/10 P, 33 ir 43 punktai).

61 — 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *FLAMM ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513, 96 punktas), 2009 m. liepos 16 d. Sprendimas *Komisija prieš Schneider Electric* (C-440/07 P, Rink. p. I-6413, 135 punktas) ir 2011 m. liepos 5 d. Sprendimas *Edwin prieš VRDT* (C-263/09 P, Rink. p. I-5853, 64 punktas).

99. Gali pasirodyti, kad šis atsakymas pernelyg trumpas. Tačiau tai, kaip išsamiai Bendrasis Teismas procesą užbaigiančio sprendimo motyvuojamojoje dalyje privalo išnagrinėti kurios nors šalies argumentus, labai priklauso ir nuo šių argumentų išsamumo bei jų svorio, palyginti su kitais šios šalies argumentais. Turint galvoje tai, kad pirmojoje instancijoje pateikti apeliančių argumentai, susiję su pagrindine teise į veiksmingą teisminę gynybą, buvo trumpi ir paviršutiniški⁶², vargu ar galima kaltinti Bendrąjį Teismą tuo, kad jis skundžiamoje nutartyje išsamiau nevertino šio klausimo.

100. Tai patvirtina ir galimybė Bendrajam Teismui šiuo atžvilgiu remtis nusistovėjusia Sąjungos teismų praktika⁶³. Iš Bendrojo Teismo skundžiamos nutarties 51 punkte pateiktų paaiškinimų kartu su citata iš taikytinos teismų praktikos⁶⁴ galima pakankamai aiškiai suprasti motyvus, kuriais vadovaudamasis šis Teismas atmetė *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių argumentus, susijusius su veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimais.

101. Negalima laikyti pažeidimu to, kad Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 51 punkte paminėjo tik Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, bet ne EŽTK 6 ir 13 straipsnius. Juk Bendrasis Teismas minėtame punkte apeliančių argumentus, susijusius su teise į veiksmingą teisminę gynybą, išnagrinėjo *bendrais bruožais*, Chartijos 47 straipsnį paminėjęs tik kaip pavyzdį („konkrečiai“)⁶⁵.

102. Be to, apeliantai tvirtina, kad Bendrasis Teismas, skundžiamos nutarties 51 straipsnyje kalbėdamas apie pavienių asmenų teisę tiesiogiai pareikšti ieškinį ir „tiesiogiai Sutartyje numatytas“ to ieškinių priimtumo sąlygas, nors ką tik prieš tai turėjo jas nustatyti atlikdamas sudėtingą aiškinimą, prieštarauja pats sau.

103. Tačiau ir šis argumentas neįtikinamas. Savaiame suprantama, kad žodžių junginį „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas“ reikia aiškinti. Tačiau tai nekeičia fakto, kad sąlygos, kuriomis fizinis ar juridinis asmuo turi teisę pareikšti ieškinį dėl panaikinimo ir jo ieškinyje yra laikomas priimtiniu, *aiškiai* numatytos SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje.

104. Taigi apibendrinant konstatuotina, kad veiksmingos teisminės apsaugos problemą Bendrasis Teismas paaiškino be prieštaravimų ir pakankamai aiškiai. Gali būti, kad apeliantai laikosi kitokios nuomonės nei Bendrasis Teismas. Tačiau vien tai nereiškia, kad skundžiama nutartis motyvuota nepakankamai⁶⁶; geriausiu atveju tai gali reikšti, kad motyvuojamoji dalis turi turinio trūkumą, tačiau tai reikės įvertinti nagrinėjant apeliacinio skundo antrojo pagrindo antrą dalį.

2. Dėl kaltinimo pažeidus pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą (apeliacinio skundo antrojo pagrindo antra dalis)

105. Kadangi negali būti pritarta apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmai daliai, toliau reikia nagrinėti šio pagrindo antrą dalį, pateikiamą tuo atveju, jei nebūtų pritarta pirmajai: apeliančių manymu, SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos aiškinimas, kuriuo remdamasis Bendrasis Teismas pirmojoje instancijoje paskelbė ieškinį nepriimtiniu, pažeidžia veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus, kylančius iš Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio bei EŽTK 6 ir 13 straipsnių „kaip bendrųjų Sąjungos teisės principų“.

62 — Pirmojoje instancijoje raštu pateiktame atsakyme į prieštaravimus dėl nepriimtumo pagrindinių teisių problema nagrinėjama penkiuose iš 84 punktų (t. y. viename iš 22 puslapių), pirmojoje instancijoje pateiktame ieškinyje ji apskritai neminima.

63 — Žr. toliau mano samprotavimus dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies (šios išvados 105–124 punktai).

64 — Skundžiamos nutarties 51 punkte minimi Sprendimas *Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 36 punktas) ir 2007 m. sausio 9 d. Bendrojo Teismo nutartis *Lootus Teine Osaihing prieš Tarybą* (T-127/05, 50 punktas).

65 — Beje, pastebėtina, kad ir pati *Inuit Tapiriit Kanatami*, ir kiti apeliantai pirmojoje instancijoje pateiktų pastabų atitinkamoje vietoje EŽTK 13 straipsnio apskritai nepaminėjo. Todėl vargu ar jie turi teisę kaltinti Bendrąjį Teismą, kad nebuvo atsižvelgta į šią nuostatą.

66 — 2007 m. birželio 7 d. Sprendimas *Wunenburger prieš Komisiją* (C-362/05 P, Rink. p. I-4333, 80 punktas) ir Sprendimas *Gogos prieš Komisiją* (minėtas 60 išnašoje, 35 punktas).

106. Teisė į veiksmingą teisminę gynybą pripažįstama Sąjungos teisės pagrindiniu principu⁶⁷ ir šiuo metu pagal Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį yra priskirta Sąjungos pagrindinei teisei.

107. Į šią pagrindinę teisę (ar grindžiamą Chartija, ar bendraisiais Sąjungos teisės principais) būtina tinkamai atsižvelgti aiškinant ir taikant fizinių ir juridinių asmenų ieškinių dėl panaikinimo priimtino sąlygas⁶⁸ – nustatytas visuose trijuose SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos variantuose.

108. Tačiau Teisingumo Teismas jau yra išaiškinęs, kad dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą *nebūtina* išplėsti fizinių ir juridinių asmenų galimybių tiesiogiai pareikšti ieškinius dėl bendro pobūdžio Sąjungos teisės aktų. Priešingai, nei mano apeliantai, iš šios pagrindinės teisės negalima skubotai daryti išvados, kad fiziniams ir juridiniams asmenims savaime privalo būti užtikrinta galimybė tiesiogiai pareikšti ieškinius dėl įstatymo galią turinčių Europos Sąjungos teisės aktų⁶⁹.

109. 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, atitinkami iš pagrindinių teisių kylantys reikalavimai iš esmės nepasikeitė. Tiesa, šia sutartimi Pagrindinių teisių chartija buvo kilstelėta į Sąjungos privalomos pirminės teisės lygį ir nurodyta, kad Chartija turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys (ESS 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa). Tačiau Sąjungos lygmeniu pripažinta pagrindinė teisė į veiksmingą teisminę gynybą dėl to nepasikeitė. Be kita to, tai rodo ir išaiškinimai⁷⁰, kurie parengti siekiant nubrėžti Chartijos aiškinimo gaires ir kuriems Sąjungos ir valstybių narių teismai turi skirti deramą dėmesį (ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa, skaitoma kartu su Chartijos 52 straipsnio 7 dalimi).

110. Tai patvirtinta ir homogeniškumo sąlyga, kuri įtvirtinta Chartijos 52 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje ir į kurią, vadovaujantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa, reikia atsižvelgti aiškinant ir taikant pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Pagal šią sąlygą šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta EŽTK. Todėl aiškinant ir taikant pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą reikia atsižvelgti į EŽTK 6 ir 13 straipsnius, kuriais grindžiamas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis⁷¹. Bet, kitaip, nei mano apeliantai, abi šios EŽTK įtvirtintos pagrindinės teisės, kaip jas šiuo metu aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, nereikalauja, kad pavieniams asmenims būtinai turi būti suteikta galimybė tiesiogiai pareikšti ieškinį dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų⁷².

111. Žinoma, pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalies antrą sakinį Sąjungos teisėje visiškai leidžiama numatyti didesnę apsaugą nei EŽTK. Tiesa, tai darant reikia deramai atsižvelgti į Sutarčių leidėjų, kuris, kaip minėta⁷³, po išsamių svarstymų Europos konvente galiausiai atsisakė išplėsti fizinių ir juridinių asmenų galimybę tiesiogiai pareikšti ieškinius dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų, valių.

67 — 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimas *Johnston* (222/84, Rink. p. 1651, 18 punktas), sprendimai *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 39 punktas), *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 29 punktas), 2007 m. kovo 13 d. Sprendimas *Unibet* (C-432/05, Rink. p. I-2271, 37 punktas), 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas *Kadi ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-402/05 P ir C-415/05 P, Rink. p. I-6351, 335 punktas) ir 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimas *DEB* (C-279/09, Rink. p. I-13849, 29 punktas).

68 — Sprendimai *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 44 punktas) ir *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 30 punktas).

69 — Žr. sprendimus *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, visų pirma 37–40 punktai) ir *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 29 ir 30 punktai).

70 — Šiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17 (29 ir 30)) dėl Chartijos 47 straipsnio pasakyta: „<...> Ši precedentą įtraukiant į Chartiją, neketinta pakeisti Sutartyse nustatytos teisminės priežiūros sistemos ir ypač taisyklių dėl tiesioginių ieškinių priimtino Europos Sąjungos Teisingumo Teisme. Europos konventas apsvarstė Sąjungos teisminės priežiūros sistemą, įskaitant priimtino taisyklės, ir patvirtino jas, tam tikrais aspektais iš dalies jas pakeisdamas, kaip nurodyta [SESV 251–281 straipsniuose], ypač 263 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje. <...>“

71 — Glaudus Chartijos 47 straipsnio ir EŽTK 6 bei 13 straipsnių ryšys aiškiai atsispindi ir su Chartija susijusiuose išaiškinimuose (minėti 70 išnašoje). Taip pat ir Teisingumo Teismo praktika, kurioje pagrindinė teisė į veiksmingą teisminę gynybą buvo pripažinta kaip bendrasis teisės principas, iš esmės grindžiama šiomis EŽTK nuostatomis (žr. 67 išnašoje minėtus sprendimus).

72 — Ir patys apeliantai nenurodė nė vieno taikytino EŽTT sprendimo ir paklausti turėjo pripažinti, kad jiems joks atitinkamas sprendimas nėra žinomas.

73 — Šiuo klausimu žr. šios išvados 39–46 punktus.

112. Be to, Sutarčių leidėjas yra paaikšinęs, kad Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos (ESS 6 straipsnio 1 dalies antra pastraipa). Todėl Chartijos pagrindinių teisių, konkrečiai kalbant, jos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisminę gynybą, negalima pasitelkti grindžiant siūlymą įtraukti įstatymo galią turinčius teisės aktus į reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų kategoriją (SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečias variantas) arba siūlymą sušvelninti reikalavimus, kad įstatymo galią turintys teisės aktai su pavieniais asmenimis turi būti tiesiogiai ir konkrečiai susiję (SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antras variantas). Toks aiškinimas reikštų, kad Sąjungos kompetencija, tiksliau, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, kaip Sąjungos institucijos, kompetencija vykdyti teisingumą (ESS 19 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny), išplečiama pažeidžiant ESS 6 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

113. Prie tos pačios išvados prieiname ir pažvelgę į Chartijos 51 straipsnio 2 dalį, į kurią, vadovaujantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa, būtina atsižvelgti aiškinant ir taikant Chartijoje nustatytas teises, laisves ir principus. Pagal ją Chartija Sąjungai nenustatomi nauji įgaliojimai ar užduotys ir nepakeičiami *Sutartyse nustatytieji*. Tai, kokia svarbi ši nuostata yra valstybėms narėms, be kita ko, rodo ir tai, kad jos šios nuostatos tekstą pakartojo bendroje deklaracijoje dėl Sutarčių⁷⁴.

114. Taigi apibendrinant konstatuotina, kad pripažinti, jog SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiame variante numatyta galimybė pareikšti ieškinį fiziniai ir juridiniai asmenys gali pasinaudoti ir skųsdami įstatymo galią turinčius teisės aktus, turi ne Sąjungos teismai; tam būtina atlikti Sutarčių keitimo procedūrą⁷⁵. Tas pat būtų taikytina, jei būtų norima iš esmės pakeisti vadovaujantis SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos antru variantu iškeltus reikalavimus, kad įstatymo galią turintys teisės aktai su pavieniais asmenimis turi būti tiesiogiai ir konkrečiai susiję.

115. Priešingai, nei mano apeliantai, nereikia nuogaustauti, kad dėl to pavienių asmenų teisėje į teisminę gynybą nuo Europos Sąjungos įstatymo galią turinčių teisės aktų yra atsivėrusi spraga. Juk Sutartyse yra nustatyta išsami teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistema, ir be galimybės tiesiogiai pareikšti ieškinį užtikrinanti pavienių asmenų teisė į veiksmingą teisminę gynybą nuo įstatymo galią turinčių teisės aktų: šie asmenys gali pareikšti *netiesioginį skundą* dėl neteisėtumo⁷⁶.

116. Be to, kaip rodo ESS 19 straipsnio 1 dalis, Sutartyse nustatyta teisių gynimo priemonių sistema paremta dviem ramsčiais: Sąjungos teismais ir nacionaliniais teismais⁷⁷.

74 — Deklaracijos Nr. 1, pridėtos prie 2007 m. gruodžio 13 d. pasirašyto Lisabonos sutartį priėmusios tarpvyriausybės konferencijos baigiamojo akto, antra pastraipa (OL C 306, 2007, p. 249; OL C 115, 2008, p. 337; OL C 83, 2010, p. 339; OL C 326, 2012, p. 339).

75 — Žr. Sprendimą *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 45 punktas), 2007 m. vasario 27 d. Sprendimą *Gestoras Pro Amnistía ir kt. prieš Tarybą* (C-354/04 P, Rink. p. I-1579, 50 punkto paskutinis sakiny) ir Sprendimą *Segi ir kt. prieš Tarybą* (C-355/04 P, Rink. p. I-1657, 50 punkto paskutinis sakiny).

76 — Žr. sprendimus *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 40 punktas), *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 30 punktas), 2004 m. kovo 30 d. Sprendimą *Rothley ir kt. prieš Parlamentą* (C-167/02 P, Rink. p. I-3149, 46 punktas) ir 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Gaston Schul Douane-expediteur* (C-461/03, Rink. p. I-10513, 22 punktas).

77 — Žr. 2011 m. kovo 8 d. Nuomonę 1/09 (Rink. p. I-1137, 66 punktas); taip pat 1991 m. vasario 21 d. Sprendimą *Zuckerfabrik Süderdithmarschen ir kt.* (C-143/88 ir C-92/89, Rink. p. I-415, 16 punktas), 1995 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft ir kt.* (C-465/93, Rink. p. I-3761, 20 punktas) ir 76 išnašoje nurodytą teismo praktiką.

117. Jei atitinkamą Sąjungos teisės aktą turi įgyvendinti Sąjungos institucijos, jo teisėtumą Sąjungos teismai pagal SESV 277 straipsnį gali įvertinti netiesiogiai, gavę ieškinį su prašymu panaikinti atitinkamą įgyvendinimo aktą. O jei šį Sąjungos teisės aktą, kaip dažnai nutinka, turi įgyvendinti nacionalinės institucijos, paprašyti įvertinti jo teisėtumą galima Teisingumo Teismo, pateikiant jam prašymą priimti prejudicinį sprendimą vadovaujantis ESS 19 straipsnio 3 dalies b punktu kartu su SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktu⁷⁸; tam tikromis aplinkybėmis prašymas priimti prejudicinį sprendimą netgi privalo būti pateiktas⁷⁹.

118. Kartais prieštaraujama, kad tik netiesiogiai atliktas įstatymo galią turinčio teisės akto teisėtumo įvertinimas negali atstoti trūkstamos galimybės suinteresuotam pavieniam asmeniui dėl šio akto pareikšti ieškinį tiesiogiai. Ypač pavienis asmuo neturėtų atsidurti tokioje padėtyje, kai būtų priverstas pažeisti Sąjungos teisėje įtvirtintą tiesioginio veikimo nurodymą ar draudimą tam, kad išprovokuotų kompetentingos institucijos vykdymo aktą, nuo kurio jis tuomet galėtų gintis teisme⁸⁰.

119. Iš tiesų, turint galvoje Sąjungos teisėje įtvirtintą pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą, būtų nepakankama, jei fizinis ar juridinis asmuo, siekdamas, kad kompetentingas teismas įvertintų tam tikrą Sąjungos teisės aktą, iš pradžių būtų priverstas elgtis neteisėtai ir galbūt rizikuotų užsitraukti sankciją⁸¹. Tačiau, kalbant apie įstatymo galią turinčius Sąjungos teisės aktus, pažymėtina, kad ES Sutarčių sistema tokiai situacijai susiklostyti *neleis*.

120. Įprastu atveju (pavyzdžiui, nagrinėjamo draudimo pateikti į rinką produktus iš ruonių atveju) kontroliuoti, kaip laikomasi iš įstatymo galią turinčio Sąjungos teisės akto kylančio tiesioginio veikimo nurodymo ar draudimo, turės nacionalinės institucijos. Pavienis asmuo gali kreiptis į kompetentingą instituciją (nagrinėjamu atveju, pavyzdžiui, į kompetentingą nacionalinę importo ar muitinės administratorių) ir paprašyti patvirtinti, kad atitinkamas nurodymas ar draudimas jam netaikomas⁸². Neigiamą nacionalinės institucijos atsakymą, kad būtų užtikrinta veiksminga teisminė apsauga, turi galėti peržiūrėti nacionaliniai teismai, kurie savo ruožtu gali – o tam tikromis sąlygomis privalo – pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl Sąjungos teisės akto, kuriuo remiantis buvo pateiktas neigiamas atsakymas, galiojimo⁸³.

78 — Sprendimai *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 40 punktas), *Komisija prieš Jégo-Quééré* (minėtas 4 išnašoje, 30 punktas), 2010 m. birželio 29 d. Sprendimas *E ir F* (C-550/09, Rink. p. I-6213, 45 punktas) ir 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Pringle* (C-370/12, 39 punktas).

79 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikti privalo ne tik paskutinės instancijos teismai, bet ir Sprendime *Foto-Frost* suformuotoje praktikoje nustatytais sąlygomis (žr. 1987 m. spalio 22 d. Sprendimą *Foto-Frost* (314/85, Rink. p. 4199, 12–19 punktai) ir Sprendimą *Gaston Schul Douane-expediteur* (minėtas 76 išnašoje, 22 punktas)) teismai, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę gali būti toliau apskundžiami teismine tvarka.

80 — Žr., pavyzdžiui, 2002 m. kovo 21 d. generalinio advokato F. G. Jacobs išvadą byloje *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėta 3 išnašoje, 43 ir 102 punktai).

81 — Tai pripažįsta ir Teisingumo Teismas savo praktikoje (Sprendimas *Unibet*, minėtas 67 išnašoje, 64 punktas), ir Europos konventas (žr. 24 išnašoje minėtus dokumentus).

82 — Apie šią galimybę užsimenama dar Sprendime *Komisija prieš Jégo-Quééré* (minėtas 4 išnašoje, 35 punktas).

83 — Sprendimai *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 40 punktas) ir *Komisija prieš Jégo-Quééré* (minėtas 4 išnašoje, 30 punktas); dėl nacionalinių teismų pareigos esant tokiai situacijai pateikti prejudicinį klausimą žr. 79 išnašoje minėtą Sprendime *Foto-Frost* suformuotą praktiką.

121. Valstybės narės privalo numatyti teisių gynimo priemonės, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse⁸⁴. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, ši pareiga aiškiai suformuluota ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje. Be kita ko, ji reiškia, kad nacionaliniams teismams pateikiamų ieškinių, taip pat ir galimų prevencinių ieškinių dėl pripažinimo ar uždraudimo, priimtinumą sąlygos negali būti pernelyg ribojančios⁸⁵.

122. Jei kontroliuoti, kaip laikomasi Sąjungos teisėje įtvirtinto tiesioginio veikimo nurodymo ar draudimo, išimties tvarka turi Sąjungos institucija, įstaiga ar organas, pavienis asmuo gali kreiptis į šią instituciją ir paprašyti patvirtinti, kad atitinkamas nurodymas ar draudimas jam netaikomas. Pagal gero administravimo principą ši institucija privalėtų išnagrinėti šį prašymą⁸⁶. Neigiamą šios institucijos atsakymą, siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą, reikėtų laikyti sprendimu, kaip jis suprantamas pagal SESV 288 straipsnio ketvirtą pastraipą, dėl kurio jo adresatas, vadovaudamasis SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos pirmu variantu, galėtų pareikšti ieškinį, prašydamas jį panaikinti; pareikšdamas ieškinį jis galėtų, remdamasis SESV 277 straipsniu, netiesiogiai skusti įstatymo galią turinčio Sąjungos teisės akto, kuriuo vadovaujantis buvo priimtas minėtasis sprendimas, neteisėtumą.

123. Skubiais atvejais ir Sąjungos teismai (SESV 278 ir 279 straipsniai), ir nacionaliniai teismai⁸⁷ gali nurodyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Tai teisingai Teisingumo Teismo posėdyje priminė Taryba.

124. Taigi apibendrinant konstatuotina, kad apeliančių argumentus, susijusius su veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimais, reikia atmesti.

3. Tarpinė išvada

125. Vadinas, visas antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas.

C – Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas

126. Remiantis trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu tvirtinama, kad buvo iškraipyti įrodymai. Apeliantai kaltina Bendrąjį Teismą, kad „netiksliai pristatė ir iškraipė“ jų pirmojoje instancijoje pateiktus argumentus.

127. Viena vertus, apeliantai mano, kad Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 47 punkte neteisingai teigė, jog jie neva tvirtinę, kad įstatymo galią turinčių teisės aktų ir reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų skyrimas reiškia, jog pirmas dvi SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatytas galimybes apimančią terminą „teisės aktai“ reikia suprasti kaip „įstatymo galią turintys teisės aktai“⁸⁸. Taip Bendrasis Teismas esą supainiojo apeliančių argumentus su Parlamento ir Tarybos argumentais.

84 — Dėl valstybių narių teismų praktikos pavyzdžių žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *IATA ir ELFAA* (C-344/04, Rink. p. I-403, 19 punktas) ir 2010 m. birželio 8 d. Sprendimą *Vodafone ir kt.* (C-58/08, Rink. p. I-4999, 29 punktas) ir 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Schecke ir Eifert* (C 92/09 ir C 93/09, Rink.p. I-11063, 28 punktas); taip pat žr. su direktyvomis ir jų perkėlimu į nacionalinę teisę susijusius sprendimus: 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* (C-491/01, Rink. p. I-11453, 24 punktas), 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *ABNA ir kt.* (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04, Rink. p. I-10423, 19, 25 ir 34 punktai), 2010 m. liepos 8 d. Sprendimą *Afton Chemical* (C-343/09, Rink. p. I-7027, 8 punktas) ir 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Air Transport Association of America ir kt.* (C-366/10, Rink. p. I-13755, 43 punktas).

85 — Sprendimas *Unibet* (minėtas 67 išnašoje, visų pirma 38–44 punktai); taip pat žr. sprendimus *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (minėtas 3 išnašoje, 42 punktas) ir *Komisija prieš Jégo-Quéré* (minėtas 4 išnašoje, 32 punktas).

86 — Žr. Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 1 ir 4 dalis bei papildomai SESV 24 straipsnio ketvirtą pastraipą.

87 — 77 išnašoje minėti sprendimai *Zuckerfabrik Süderdithmarschen ir kt.* (17, 20 ir 23–33 punktai) ir *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft ir kt.* (24 ir 25 bei 32–51 punktai).

88 — Proceso kalba: „that the distinction between legislative and regulatory acts <...> consists of adding the qualifier ‘legislative’ to the word ‘act’ with reference to the first two possibilities covered by the fourth paragraph of Article 263 TFEU“.

128. Kita vertus, apeliantai kritikuoja Bendrąjį Teismą, jog skundžiamos nutarties 48 punkte priskyrė jiems tvirtinimą, kad valstybių narių tikslas buvo apriboti SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos paskutinio varianto taikymo sritį vien deleguotaisiais teisės aktais, kaip jie suprantami SESV 290 straipsnyje.

1. Priimtinas

129. Procese dalyvaujančios Sąjungos institucijos tvirtina, kad šis apeliacinio skundo pagrindas nepriimtinas, nes tai esą ne įrodymai, kurie galėjo būti iškreipti, o geriausiu atveju teisiniai argumentai.

130. Šis prieštaravimas nepagrįstas. Teisingumo Teismo, kaip apeliacinės instancijos, kompetencijai priskirtinas ne tik patikrinimas, ar pirmosios instancijos sprendime Bendrasis Teismas neiškraipė faktų ir įrodymų, bet ir patikrinimas, ar jis neiškraipė šalių argumentų⁸⁹.

131. Apeliantai taip pat pakankamai tiksliai nurodė, kurioje skundžiamos nutarties dalyje Bendrasis Teismas neva iškreipė jų argumentus ir kaip tie argumentai buvo iškreipti.

132. Todėl trečiasis apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas.

2. Pagrįstumas

133. Vertinant šio apeliacinio skundo pagrindo pagrįstumą atspirties taškas galėtų būti nusistovėjusi teismo praktika, susijusi su įrodymų iškreipimu. Pagal ją toks iškreipimas konstatuotinas tik tuomet, kai, nesant naujų įrodymų, esamų įrodymų vertinimas akivaizdžiai klaidingas⁹⁰.

134. Pritaikius tai ginčo šalių argumentams pirmojoje instancijoje, prielaidą dėl jų iškreipimo galima daryti tik tuomet, kai Bendrasis Teismas juos akivaizdžiai klaidingai suprato arba perteikė iškreiptą jų prasmę⁹¹. Toliau išnagrinėsiu, ar tai pasakytina apie skundžiamos nutarties 47 ir 48 punktus.

a) Dėl skundžiamos nutarties 47 punkto

135. Skundžiamos nutarties 47 punktą susijęs su klausimu, dėl kurio proceso dalyvių nuomonės išsiskyrė: ar pagal kurią nors SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos variantą fiziniams ir juridiniams asmenims gali būti leidžiama pareikšti ieškinį dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų. Parlamentas ir Taryba per procesą pirmojoje instancijoje laikėsi pozicijos, kad tokie ieškiniai galėtų būti priimtini – bet tik ne pagal SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečią variantą, o pagal pirmą ir antrą⁹². Tuomet *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai abi šias institucijas apkaltino, kad SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos pirmame ir antrame variantuose sąvoką „teisės aktų“ sutapatino su „įstatymo galią turinčiais teisės aktais“⁹³.

89 — 2010 m. liepos 1 d. Sprendimas *Knauf Gips prieš Komisiją* (C-407/08 P, Rink. p. I-6375, 30 ir 31 punktai); taip pat žr. Sprendimą *Komisija prieš Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (minėtas 53 išnašoje, 44–50 punktai) ir 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimą *Stadtwerke Schwäbisch Hall ir kt. prieš Komisiją* (C-176/06 P, 25 punktas).

90 — 2007 m. sausio 18 d. Sprendimas *PKK ir KNK prieš Tarybą* (C-229/05 P, Rink. p. I-439, 37 punktas), 2007 m. lapkričio 22 d. Sprendimas *Sniace prieš Komisiją* (C-260/05 P, Rink. p. I-10005, 37 punktas) ir 2010 m. birželio 17 d. Sprendimas *Lafarge prieš Komisiją* (C-413/08 P, Rink. p. I-5361, 17 punktas).

91 — Žr. mano 2011 m. balandžio 14 d. išvadą byloje *Solvay prieš Komisiją* (C-109/10 P, Rink. p. I-10329, 94 punktas) ir *Solvay prieš Komisiją* (C-110/10 P, Rink. p. I-10439, 126 ir 131 punktas).

92 — Pirmiausia žr. Parlamento prieštaravimų dėl nepriimtino 17 punktą ir Tarybos prieštaravimų dėl nepriimtino 15 punktą.

93 — Pirmiausia žr. pirmojoje instancijoje raštu pateikto *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių atsakymo į Parlamento ir Komisijos prieštaravimus dėl nepriimtino 30 punktą.

136. Bendrasis Teismas skundžiamos nutarties 47 punkte „ieškovų argumentais“ vadina *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių išdėstytus Parlamento ir Tarybos argumentus. Taigi Bendrasis Teismas šioje savo nutarties vietoje ne tvirtina, kad apeliantai patys sutapatina „teisės aktų“ sąvoką su „įstatymo galią turinčiais teisės aktais“, o tik nagrinėja, kokių pasekmių sukelia Parlamento ir Tarybos argumentai apeliančių požiūriu. Skundžiamos nutarties 47 punkte Bendrasis Teismas atmeta tik *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių pateiktą kitos šalies argumentų interpretaciją.

137. Todėl negalima kaltinti Bendrojo Teismo, kad skundžiamos nutarties 47 punkte akivaizdžiai klaidingai suprato apeliančių argumentus arba perteikė iškreiptą jų prasmę. Priešingai: patys apeliantai akivaizdžiai klaidingai interpretuoja ginčytiną skundžiamos nutarties vietą.

b) Dėl skundžiamos nutarties 48 punkto

138. Kitaip yra su skundžiamos nutarties 48 punktu, kuriame Bendrasis Teismas teigia, kad „priešingai, nei tvirtina ieškovai“, valstybių narių tikslas nebuvo apriboti SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos paskutinio sakinio taikymo srities vien deleguotaisiais teisės aktais, kaip jie suprantami pagal SESV 290 straipsnį.

139. Vadinas, šioje nutarties vietoje Bendrasis Teismas laiko, kad *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai per procesą pirmojoje instancijoje neva argumentavo, jog valstybių narių tikslas buvo apriboti SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos paskutinio sakinio taikymo sritį vien deleguotaisiais teisės aktais, kaip jie suprantami pagal SESV 290 straipsnį.

140. Šia formuluote Bendrasis Teismas akivaizdžiai perteikė iškreiptą apeliančių argumentų pirmojoje instancijoje prasmę. Iš tiesų *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kiti apeliantai per procesą pirmojoje instancijoje niekuomet netvirtino, kad valstybių narių tikslas buvo apriboti SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos paskutinio sakinio taikymo sritį vien deleguotaisiais teisės aktais, kaip jie suprantami pagal SESV 290 straipsnį. Beje, tai būtų absoliučiai prieštaravę jų siekiams šioje byloje.

141. Veikiau apeliantai abiejose instancijose nuosekliai laikėsi pozicijos, kad Lisabonos sutartyje, jeigu joje būtų buvę siekiama apriboti SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos taikymo sritį įstatymo galios neturinčiais teisės aktais, vietoj sąvokos „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ turėjo būti vartojama sąvoka „deleguotasis teisės aktas“, kaip ji suprantama pagal SESV 290 straipsnį⁹⁴.

142. Vadinas, skundžiamos nutarties 48 punkte Bendrasis Teismas iškraipė *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių argumentus.

143. Žinoma, tai dar nereiškia, kad dėl tokio iškraipymo reikia panaikinti visą Bendrojo Teismo kaip pirmosios instancijos sprendimą⁹⁵. Į tai teisingai atkreipė dėmesį Parlamentas.

144. Konkrečiai šiuo atveju panaikinti skundžiamą nutartį neatrodo adekvatu, nes vienoje vietoje klaidingai išdėstyti apeliančių argumentai neturėjo jokios įtakos Bendrojo Teismo sprendimui. Veikiau Bendrasis Teismas, kaip ir visi proceso dalyviai, laikė, kad sąvoka „reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktai“ yra platesnė nei sąvoka „deleguotasis teisės aktas“, kaip jis suprantamas pagal SESV 290 straipsnį.

94 — Dėl pirmojoje instancijoje pateiktų *Inuit Tapiriit Kanatami* ir kitų apeliančių argumentų visų pirma žr. jų raštu pateikto atsakymo į Parlamento ir Komisijos prieštaravimus dėl nepriimtumo 49 punktą; dėl jų iš esmės taip pat suformuluotų argumentų apeliacinėje instancijoje žr. šios išvados 53 punktą.

95 — 2006 m. birželio 1 d. Sprendimas *P&O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya prieš Komisiją* (C-442/03 P ir C-471/03 P, Rink. p. I-4845, 133 ir 134 punktai) ir 2007 m. vasario 1 d. Sprendimas *Sison prieš Tarybą* (C-266/05 P, Rink. p. I-1233, 67–72 punktai); taip pat žr. 2010 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Andreassen prieš Komisiją* (T-17/08 P, 76 punktas).

145. Tai, be kita ko, rodo ir ginčijamas skundžiamos nutarties 48 punktą, kuriame Bendrasis Teismas, kalbėdamas apie sakinio SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje paskutinį dėmenį, pabrėžia, „kad valstybių narių tikslas buvo ne apriboti šios nuostatos taikymo sritį vien deleguotaisiais teisės aktais, kaip jie suprantami pagal SESV 290 straipsnį, bet apskritai ją taikyti reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktams“.

146. Todėl apeliančių reiškiamas skundžiamos nutarties 48 punkto kritika yra teisinga turinio atžvilgiu, bet neveiksminga (prancūzų k.: „inopérant“)⁹⁶.

3. Tarpinė išvada

147. Taigi apibendrinant galima konstatuoti, kad ir trečiasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas.

D – Apibendrinimas

148. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nė vieno pagrindo, kurį apeliantai nurodė grįsdami savo apeliacinį skundą, negalima priimti, todėl visą apeliacinį skundą reikia atmesti.

V – Bylinėjimosi išlaidos

149. Jei, kaip siūlau, apeliacinis skundas būtų atmestas, Teisingumo Teismas turėtų priimti sprendimą dėl išlaidų (Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalis), remdamasis Procedūros reglamento 137–146 straipsniais, taikomais kartu su 184 straipsnio 1 dalimi⁹⁷.

150. Iš Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 ir 2 dalių, taikomų kartu su 184 straipsnio 1 dalimi, aišku, kad pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo; jei byloje yra kelios pralaimėjusios šalys, Teisingumo Teismas sprendžia, kaip turi būti paskirstytos bylinėjimosi išlaidos. Kadangi Parlamentas ir Taryba prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir apeliantai pralaimėjo bylą, jie turi jas padengti. Jie jas turi padengti solidariai, nes buvo kartu pateikę apeliacinį skundą⁹⁸.

151. Dėl Komisijos išlaidų reikia priimti atskirą sprendimą. Ši institucija, kuri pirmojoje instancijoje į bylą buvo įstojusi Parlamento ir Tarybos pusėje, apeliaciniame procese savo poziciją išreiškė raštu ir žodžiu. Tokiai šaliai Teisingumo Teismas pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 4 dalies antrą sakinį gali nurodyti pačiai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

96 — Šiuo klausimu žr. 1992 m. birželio 9 d. Sprendimą *Lestelle prieš Komisiją* (C-30/91 P, Rink. p. I-3755, 28 punktą), Sprendimą *Kadi ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (minėtas 67 išnašoje, 233 punktą) ir Sprendimą *FIAMM ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (minėtas 61 išnašoje, 189 punktą).

97 — Vadovaujantis bendroju principu, kad naujos procesinės normos taikomos visiems jų įsigaliojimo momentu nagrinėjamiems teisiniams ginčams (nusistovėjusi teismo praktika, žr., pavyzdžiui, 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80-217/80, Rink. p. 2735, 9 punktą), sprendimas dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjamu atveju turi būti priimtas remiantis 2012 m. rugsėjo 25 d. Teisingumo Teismo procedūros reglamentu, kuris įsigaliojo 2012 m. lapkričio 1 d. (žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Komisija prieš Verhuizingen Coppens*, C-441/11 P, 83–85 punktai). Tačiau atitinkamų normų turinys nesiskiria nuo 1991 m. birželio 19 d. Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio antros pastraipos, skaitomos kartu su 118 straipsniu ir 122 straipsnio pirma pastraipa.

98 — 2010 m. rugsėjo 14 d. Sprendimas *Akzo Nobel Chemicals ir Akros Chemicals prieš Komisiją ir kt.* (C-550/07 P, Rink. p. I-8301, 123 punktą); taip pat žr. 2001 m. gegužės 31 d. Sprendimą *D ir Švedija prieš Tarybą* (C-122/99 P ir C-125/99 P, Rink. p. I-4319, 65 punktą); šiuo atveju D ir Švedijos Karalystė pateikė du atskirus apeliacinius skundus, tačiau vis tiek buvo įpareigtos išlaidas padengti solidariai.

152. Šios nuostatos tekstas („gali“) rodo, kad egzistuoja galimybė, jog Teisingumo Teismas tinkamais atvejais priims kitą sprendimą ir nurodys bylą pralaimėjusiems apeliantams padengti kitos šalies pusėje į bylą pirmojoje instancijoje įstojusios šalies bylinėjimosi išlaidas, jei į bylą įstojusios šalies – kaip antai šiuo atveju Komisijos – prašymai per apeliacinį procesą buvo patenkinti⁹⁹. Tačiau nagrinėjamu atveju man atrodo tinkama vadovautis Procedūros reglamento 184 straipsnio 4 dalies antro sakinio taisykle. Per šį apeliacinį procesą buvo nagrinėjamas principinis klausimas, turintis reikšmės ne tik šiam konkrečiam atvejui, bet ir svarbus Komisijai, kaip institucijai, apskritai. Todėl bus visiškai teisinga, jei Komisija pati padengs savo bylinėjimosi išlaidas.

153. Galiausiai, kalbant apie Nyderlandų Karalystę, kuri pirmojoje instancijoje taip pat buvo įstojusi į bylą Parlamento ir Tarybos pusėje, jai, priešingai, nei norėtų apeliantai, negalima nurodyti padengti jokių bylinėjimosi išlaidų, nes ji apeliaciniame procese nedalyvavo (Procedūros reglamento 184 straipsnio 4 dalies pirmas sakiny).

VI – Išvada

154. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui:

1. Atmesti apeliacinį skundą.
2. Nurodyti Europos Komisijai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.
3. Nurodyti apeliantams solidariai padengti kitas bylinėjimosi išlaidas.

99 — Žr., pavyzdžiui, 2012 m. liepos 19 d. Sprendimą *Taryba prieš Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group* (C-337/09 P, 112 punktą); šioje byloje Tarybai, kaip pralaimėjusiai apeliantei, buvo nurodyta, be kita ko, padengti ir pirmojoje instancijoje kitos šalies pusėje į bylą įstojusios *Audace*, kurios prašymai per apeliacinį procesą buvo patenkinti, bylinėjimosi išlaidas.